

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelent minden szerdán és szombaton.

Az országos magyar gazdasági egyesület tagjai
lgyes kárpék.

Nem tagoknak előfizetési díj:
Égész évre 20 korona, félévre 10 korona, negyedévre
5 korona.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdonosa.

Az egyesületi tanács felügyelője a következők és igazgatói feladata: **Forster Géza** az OMGE. Igazgatója.
Felügyelők: **Szilassy Zoltán** az OMGE. Igazgatója.
Tiszteletos: **Hudlay Bernát** az OMGE. Ülkész.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest (Köztelek), **Üllői-út 25. szám.**

Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEII.

1900. évi július hóban befizetett alapítványi kamatok és tagsági díjak nyilvánvos nyugtázása.

Alapítványi kamatot fizettek:

1900. évre:

Gróf Dégenfeld Imre, Hoffmann Jakab 20—20, gr. Okolicsányi László 21, gróf Schoborvon Buehlein E. 10, Schweszy Vilmos 21, gróf Székényi S., Sztanokovics Ferenc 21—21, Zsemplényeni gazd. egyesület 20, Zombori Rónai Réz 21 kor.

Tagsági díjat fizettek:

1902 ik évre:

Ifj. Csillag Béla 20 kor.

1901. évre:

Balogh Sándor, Csurgay József, Deutsch Andor 10—10, gróf Esterházy Ferenc 20, Günther Ernő 2, Gard. egyesület Mezőúr 10, Kazik István, Kozma Ede, Krick Aládr, Schmidt K. R., Ugron Zoltán, Wurm Ignác, gróf Zichy Károly 20—20 kor.

1900. évre:

Abaffy Emil, Adler Samu, br. Ambrózy Béla, Antos Béla, dr. August Zeigmond 20—20, Auspitz Ignác 10, E. Bartha, Barta Odón, dr. Bartók József, Buss Samu, Bauer Mihály, br. Bánffy Ernő, Beer Antal, Beyer Károly, Beimel Jakab, Belleczy István, Benczur Elek, Berger Emil, Berger Sámuel, Bernreider József, Besán Elemer Jankovich, Besán Gyula Jankovich, Beszedits Deszö, Bibó Deszö, Bibó Dénes, Biró Albert Biró János, Biechitz Artur, Blaskovics Ferenc, Blau Sándor, Blesler Lajos, Bohus László, Bohus Zeigmond br., Boross Károly, Bosnyák Károly, Bosnyák Mihály, Bódy Andor, Borsos Simon, Braun Oskár, érv. Brüll Miksa, Buchalla Samu, Bürger Ferenc, Capelle Vilmos, Czeglédi Tivadár, Csiky Gyula, Clayton & Shuttleworth, Chocenay Miklós, Csukásy István 20—20, Csurgay József 10, Damaskos Arén, Dárdányi Kálmán, Dedaszy Béla, Deszötte Kálmán 20—20, Deutsch Andor 10, Deutsch Béla hatvani, Deutsch Frigyes, Deutsch Lajos, Deutsch Samu, Deutsch Sándor, Diel Ele, Diósy Andor, Diószeghy Deszö, Diószeghy Zoltán, báró Difturh Mária, Domaházy István, Domötör Béla, Domötör Dénes, dr. Domötör László, Dory Jenő, báró

Drasche Richárd, Drávicsky János 20—20, Durkó Imre 10, Eckstein Fldp., Edelstein Armin, ide. Egan János, Ehrlich Ignác 20—20, Eisenhut Kálmán 10, Eisler Miksa 0, Elek Lipót, Emich Gusztáv, Emres Károly, Emödy József, Erdélyi Szász G. E. Eöös György, Erös Renzö, gróf Esterházy Ferenc, gróf Esterházy Gyula, gr. Esterházy Mihály, gróf Esterházy Sándor, Fancovits Mátyas, Farkas Géza, Fáy Béla, Fáy József, Fáy Viktor, Fáy Zoltán, Feldman B. Jakab 20—20, Ferencz Gyula 10, id. gróf Festetics Imre, Fleischl Sándor, Florian János, Fonay Lajos, Fowler John & Co., Förster Jenő, Freund Deszö Ifj., Frey Gusztáv, Fröhlich Frigyes, Fuchs Géza, Füredy Lajos 20—20, Füst Lajos 10, Füst Odón, Gaál Gyula, Gaszner Károly, Hödmönövásihrókai gazd. egyes. Gárd. egyesület Masfark, Geiser Ferenc, Gólfelt Már, Gergelyi gazdász, Geröly Gyula, báró Ghillány József, dr. Gidóványi István, Glück Venczel, Goldmann József, Gombo Gyula, Gosztányi Gyula, Görsz Elek, Grösz Lajos 20—20, Günther Ernő 18, Günther Imre, Gracsovai Gyula, Graefel Hugó, Giesebich Gyula, Gromann Géza, Gross Jenő, Ifj. Gröber József, Gruner Lajos, Grünwald Sándor, Györey Richárd, Gyula Klement Hajnal Samu, Hanák Ferenc, dr. Haudek Agoston, Handberg Gusztáv, Hantringer Henrik, Harassok László, Haraszty Sándor, Hancz Odón, Harcsfeld Pál, oestli Herzig Péter, Hermann Antal, Hevesy Bertalan, Hevesy László, dr. Hirsch Alfréd, Hirschfeld Béla, Hoffner & Schranz Hofmeisteri szesz, Hofner Márton, Honig Albert, Honig M. J., Jorayánszky Pál 20—20, Horváth István, 10, Hübner Renzö lovag, Hivós Salomon, Imre Miklós, Imreh Antal, Inkey Antal, Irányi Géza, Jakabhy Deszö, Jakabhy Ignác, gróf Jankovich László, dr. Jeney Gyula, Jeszessy Andor 20—20, Jékey Mór 10, Juhász Sándor, Justusz Gyula, Justusz István, Juracek Béla, Juracek György, Károly Vilmos, Kanocsay Sándor, Kann & Heller, Karsay Vilmos 20—20, Kaufmann Ignác 10, Kállay András, Kállay Leopold, Káráz István, Káti Gyula, Kemény Dávid, bár. Kenyér Kálmán, Kenessey Pongrácz 20—20, Kende Zeigmond 10, Koppich Emil 20, Kerekes Lajos, Kimpel Florin ifj., 10—10, Kiss Abel, Kiss István, Köhne Gábor, Kohner Alfréd, Kohner Henrik, Kókai József, Komlósi Armin, Komlósi Ede, Konold Frigyes, Kontak György, Korék János, Korok Kálmán, Korstein Isztván, Kószák Kálmán, Kovács Gyula, Lénárd Gyula, dr. Kuncz Jenő, Kurma Gusztáv, Kun Frigyes, Kuny Aladár, Kühne gazd. gépkár., Kürthy István, Krajtík András, Kraynovics Lajos, Krausz Samu 20—20, Sándor 10, Krausz Zeigmond, Krenn Sebestyén, Krieger, Kronberger Adó, Laký József, Lakách János, Landesz József, Lamm R. és fia, Lassó Gyula 20—20, Lászlóffy Kálmán 10, Lénárd Gyula, Leisner Gyula, Leopold Lajos, Linzböth Mihály, Lipovicsnik Imre, Lonkai Armin, Lorys Armin, Lovassy Ferenc, Löw Lajos, Löwy Adolf 20—20, Löwy Mátyas 10, Löwenstein Emil, Lukács Gyula, Madarassy Jenő, Madarász Sándor, Magyar Balázs, Majláth Ferenc 20—20, Malina Gyula

10, Mandl József 20, Mandl Sándor 10, Mándy Géza, Mandeville Frigyes, báró Mandorff Géza, Marasza József 20—20, Marcsányi Kálmán 10, Markovics Gyula, Marovszky Viktor, dr. Maróthy László, Marschall A. J., Martens Casar, Marton Zeigmond, Mauthner Odón, Mayer Pál, Metzner Gyula, Melcer László, Meller Henrik, Mesterházy Gyula, hg. Metternich Lóné, bajna-bíró uradalma 20—20, Mihályi Imre, Mikló Vilmos 10—10, Minich Samu, Mogyoróssy Zeigm., Möller István, Molnár Sándor 20—20, Müller L. 10, Nagy Antal, Nagy Sándor, Nedeczky Kálmán, Nedeczky Tibor, Née Ede, Oroschabich Lajos, Örczy Zoltán, Örmödy Vilmos, Orosz Miklós, Oppenheim Emil, Oppenheim Henrik, Paál József, Paikert Henrik, Pálkay József, Palkovits Gyula, Patay József, Patonay László, Patzanhofer Renzö, gróf Péchy Constantia özvegy, Péchy Elek, Perlayk Elek, Perza Sándor, Pfeiffer Kálmán, Pichler Zdenko, Piek Hans, Piek Miksa, Piesz Mátyas, Prinz Károly, Pék Lajos, Podmaniczky Levante báró, Poliak Armin, Poliak Gyula, Pongrácz Jenő gróf, Pongrácz Jenő, Popovics Sándor, Pottornyay Miklós, Pottornyay Géza, Pözmér Gábor, Purgly János, Rácz György, Rácz Sándor, Ráczok János, Ifj. gróf Ráday Gedeon, Radvánszky György, Radvány István, Ifj. Rajky Lajos, Réth Ferenc, Raush László, Rágha Béla, Réday Deszö, Reising Alajos, Reiner Adó, Remenyik Imre, Révész Antal, Ribánszky Gyula, Rieder Odón, Rosenfeld Henrik, Rosenthal Miklós, L. Ruffy Pál, Rusznák Antal, Rutherford Béla, idő Samanás János, Sarlay Gyula, Szaborszky Fld., Sárkány Korol, Sebestyén Henrik, Seligman Kelemen, Sigray Pál 20, Sikla Sándor 10, báró Silymossy Lajos, Somogyi Ignác, Somogyi Emil, Somogyi János, Somogyi Péter, gróf Sossich Géza, Sós Géza, Sopronm. gazd. egyesület, Strausz Renzö, Strausz Jenő, Strausz Vilmos, Stein Mihály, Steiner Samu, Stern Gyula, Stern Lajos, Stern Miksa, Stern Samu, Ströbel Sándor, Sümegeydeki gazdákör, Swaicher Aládr, Schmidt Emil, Scholtz Gyula, Schreiber Ignác, Schwartz Lajos, Schulcz Schwarzenberg Gyula, Schweiger Lajos, Schweighitz Gáborné özv., Szabó Antal, Szabélyi Árpád, Szalkay Gyula, Szántó Lajos, Szeidler Ferenc, Szendrői Ernő, Szervus Lajos, gróf Széchenyi Géza, Szecsey István, dr. Szécsi Kálmán, Szegedi Viktor, és inpartkara, Székő Lajos, Székely Mihály, Ifj. Székely Péter, Székely Miklós, Székelybíró István, Szemes Árpád, Székő Sándor, Szendrői Aladár, Szereday Aládr, Szerzovics Odón, Ifj. Szentiványi Ferenc, dr. Szentiványi Ákos, Szilágyimegyei gazdasági egyesület, Szilassy Béla, Szilárdy István, Szinay Gyula, Szilárdy Sándor, Szita János, Sultányi Károly, Szilvák Léd, Szold József, Szolnoki March. Ferenc, Szócs Sándor, Szotnikovics Mihály, Szűcs Deszö, Szűcs Zeigmond, Tatra Jakab, dr. Tarasovszky Sándor, Thassy Elemer, Tokody Odón, Tolnay Lajos, Torontáregyei gazd. egyesület, Tóth Ele, Tóthossy Andor, Truka Gyözei, Tüköry Antal, Tully István, Turkevei I. László-övezlet, Tusán Valdemár

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE, BUDAPEST, V. ker., ALKOTMÁNY-UTCZA 31. sz.

Az **Adriance**, Platt & Co. new-yorki gýár **A.V. Vermorel**-illefranceszi gyárvilághírű
világhírű

Adriance fúkaerő

Adriance maroklato- és

Adriance lövektöltőgépeknek

kiszolgálók magyarországi képviselőite.

„La Torpille” képmorogó

„L'Excelsion” szánkóerő

gépjeinek

la. aussigi Rézgálic

la. sublimált Kénpör

Dr. Aschenbrandt-féle bordóli és rézkénpör

és mindennemű szőlőfűdekeztési anyagok és szerek bovársági forrásra.

Ugron Zoltán, Urbán István, Urbán Péter, Úry Béla, Vancsó József, Vancsó Béla, Vargha Ignác, Vargha István, Vassó József, Vasváry György, Végess Sándor, Vezekó Béla, Wittmann János, Vognontis György, Weigl József, Weinberger Arthur, Weisz Weiss Mátyás, Wertheim Aron, Wéber Antal, Wéber Antal, Galambos, Widder Már, Wimmer Flóré, Már Wodniár Albert nyitra-közi járd., Wolf Erő, Wolfinger M., Zalka Zsigmond, Zoltai Ernő, Zoltai Ernő, Zoltai Zoltán, Zoltarevsky M., Zemanek Károly, Prof. Zichy János, Zohary József.

Hátraléka fizettek:

Bokor Gyula 20, Buday Zoltán 40, báró Drasche Richárd 2, Id. Egon Lajos, Erőss György, Handery György, Juhász Sándor, Juhász Sándor, Kálmán 20-30, Lenárd Jenő 10, Lórá Lajos 10, Marsovics Viktor 20, Mihályi Imre 10, Molnár Sándor 20, Perczel József 40, Pótyos Sándor 20, Rieder Ödön 20, Szabó Ernő 10, Somogyi Péter, Strausz Adorj, Szemere Géza, Sztices Dórá, Valkó József 20-20, Vasmejeri kaszinó, Végess Sándor 40-40, Zsók János 20 koránt.

Mezőgazdasági ipar.

A mezőgazdasági termelés nyersanyagok előállításával foglalkozik. A kész nyersanyagok a szükségletek szerinti átalakítása, feldolgozása már az iparnak feladatát képezi. A végződé azonban úgy az egyik, mint a másik üzeli vállalkozásnál egy és ugyanaz: a feldolgozás. A mezőgazdasáknál éppen úgy legelőbb következik a munkának a tőkésök kezébe, mint az iparosnak. De nem a végződé köze volta az, ami ezen két különböző keretek között működő termelési ágazatot egymással összekapcsolja — szoros kapcsolatba hozza, hanem maguk az azonos anyagok, melyek egyikénél az előállítás, másánál az átalakítás feladatait képezi. Ha már most az előállítás nyersanyagok előállítását jelöljük át a feldolgozást, akkor látszik maga a gazda végzi el, természetesen a természettel anyagok átalakításából, mint ipari vállalkozásból erősen hasonlóan is az ő zsebében kell, hogy maradjon. Másfelől pedig a feldolgozásnál elmaradhatatlan természetnyuladékok is megmaradnak a gazdának az általa használt értékesítői között. Ez képezi alapját, ez adja létjogosultságát a mezőgazdasági iparnak.

Már az elmondottakból is következtethető, de különösen is könnyen indokoltatható, hogy a mezőgazdaság csak ott lehet fejlett és igazán virágzó állapotban, a gazdák vagyoni viszonyai csak ott rendezettek, a vagyonszerzés terén csak ott mutatnak előrelépést, a hol a természet gazda nem először, s a nyersanyagok tisztaságát előállítását a nyers állapotban értékesítéssel, hanem azokat maga átalakítja s ilyen átváltoztatott alakban hozván forgalomba, ezáltal a nyersanyagoknak általános nyuladékok, kedvezőtlen arányviszonyai következő súlyos kocszattól nemcsak elküldi, de olyan értékesítési árakat érhet el, melyek boldogulással szívesen elfogadhatók. Ezt a nyugat-európai államok legelőbb meg is tették. Angliának, Német- és Franciaországának igen fejlett gazdasági ipara van.

Nektünk — az egy szeszgyártást kivéve — számottevő gazdasági iparunk nincsen.

A buza, sörpára, komló, cukorpára, gyümölcs, kender és eok más ipari és kereskedelmi növények természetesen óriási költségeit mi gazdák hordozzuk s ennek ellenében be kell érünk egy igen minimális jövedelemmel. Sokszor meg is en felelünk. Mi viselőnk a terhek orozásánál és nyúgnál azok sulya alatt, míg mások, kik a természetesség semmiben sem járulnak hozzá, a nyers terményeinket reánk erőszakolják olcsóra szabott árakkal s így nemcsak a feldolgozás, átalakítás arányában esedékes hasznat tartják meg magunknak, hanem a jövedelemnek teljes joggal a természettel illető bizonyos részét is szerezve. Ők azonban gyaragodnak, mi pedig az elszegényedésben már a végleteknél tartunk. Ez pedig nem jól van így! Rég lelt

az ideje annak, a mikor a mezőgazda tisztán csakis a nyers-termesztésből bérhelté, abból bőven éljenél. Ma már más időkét élünk.

Ha a búzának tiszté feldolgozást — egyenként és többben összával — a gazdák eszközöznék, bátran merem állítani, hogy búzájukat, ha többet nem, de 1-2 forinttal mindenestre jobb áron értékesítheték. Szerintem ez sincs teljesen kizáró, hogy pl. egy közép-birtokos a maga 5-600 múnázsa búzáját fél folyamán olcsó munkoróval, esetleg egy ügyi s munká nékél hógózpé felhasználásával, jó eredményre iszíté és gyűlthet. Hiszen a malomgyártás technika ma már annyira fejlett, hogy csekély tökébefejtést igénylő kisebb malomberendezések könnyen beszerezhetők. Szerintem a dolog nem kivételés s maga az eszme igen nagy horderője következményekéll járna. Hiszen tessék csak elgondoln, minő ideális állapot volna az, a termelő nem lenne rászorítva a közvetítő kereskedőre; buzáskélete eladhatása miatt nem kellene házálina a nagymalmoknál, kéri, rimánoknál 20-40 alkalmas magasb ár érleltetésért, hanem közvetlenül a fogyasztó léphetvén egyenes összeköttetésbe, ezzel a termelő és fogyasztó közötti közvetítő létezés teljes kikészítésével, a most azok által élvezett hasznot, jövedelmet magának is megteríthetné. Az ezekben fölvetett eszme mindenesre merésznek látszik s annak bővebb tárgyalása külön fejtegetésekre szorul. De az egészen bizonyosnak látszik, hogy a természettel jelentékenyen kevesebb költséggel összekötözheti a lisztgyártást, mint a különálló ipar s jövedelmét már ezen is számottevően gyarapíthatja. A korábbi fázis fejtegetése magának is kérdés, hol vannak a gazdák által s kizárólag az ő érdekeikben alapított sör- és cukorgyárak? Ha van is nálunk ilyenek, annak csak neve van a gazdaktól kikölesítésével s onnan a termelő a nyersára szűkre szabott árban féllel egyebet nem igen élvez, legelőbb szelvényes árakkal s még a másfépen amugy igen értékesítéssel gyűlthetnek, az az is nem ritkán, u. n. kedvezményes árban.

A kender-készítmények előállításá, mint gazdasági ipar, nálunk merőben ismeretlen fogalom. De még abba is ritkán megyünk bele, hogy a kender kikészítését bár nagyjából magunk végezzük, hanem nagy kényelemen eladjuk a nyers kórá s beérjük 2 forintot ártakkal.

Még rosszabbul állunk gyümölcsösnél, lit már igazán semmivel sem menthető magunkat, a megfoghatatlan, teljesen érthetetlen hanyagság vádjá alá. Ebből, ha nagyobb természetünk van, főleg közönségesebb fajtaiból, ott rohad el nyakunkon, legelőbb esetben polon évan eladjuk élelmes kűföld kereskedőknek, kik a nekünk fizetett csekély árat jóval meghaladó szállási díjat bevezetik, hogy gyümölcsösnket kiszállva s bornak fel dolgozva, a mi börtökölő gazdagodjanak. Holott azt mi is megtehetők, hogy munkásnépünk a gyümölcsösor élvezetére reá szoktatva, ezen terményünk 2-3 ft helyett 5-6 forint értékesíték. Különböz aszafényók, jövedelmek, kender, pálnakföld készítmények, gyümölcsösek, pálnakföld készítmények szintén nem foglalkozunk, hanem igazán nevéseges áron átengedjük a nyers gyümölcsöt éhletlenségünkkel jcl kiaknázni tudó vállalkozóknak s ezzel egyuttal lemondunk a csekély fáradságát járó s mondhatni semmi tökébefejtést nem igénylő kikészítésből eredő jelentékeny haszontól.

Hány meg hány gazdaság van olyan kedvelt helyzetben, hogy külföldre téglák, fedel-cserépek, alagsorok s finomabb égetett agyag-készítmények gyártására alkalmas kűtűny agyagtelepeket rendelkezik, még pedig nagyobb gazdasági gőczpontok közelében, igen jó értékesítési viszonyok között, a melyek biztos jövedelmeket igényelnek, de csak a kikészítésre, eddig elsoportolnak a kikészítésre, eddig elsoportolnak a kikészítésre vannak még az olajgyártás, cziroszakáli fe-

dolgozás, tözegtermelés stb., mind olyan ipari ágazatok, melyek mezőgazdasággal kapcsolatban igen előnyösek, sőt sokkal nagyobb jövedelemre való kitalálásnak, igen jó kihasználású ipari üzletnek, kisinté kiengedő hivaták, ahol a már firtelhetetlen nyorungság helyszől, melyet a tulajdoság alacsony nyersterményárak idéztek elő.

Nézetem szerint a mezőgazdasági ipar általános elrethívása, kifejlesztése hatalmas tényezővánt szerpelhet mezőgazdaságunk általános felvirágzásában, a gazdák vagyonszerzésének, jólétének előmozdításában s megőrzésében, az hogy ennek kell lennie a jó jövedelműs iránnyak.

Fellette fontosnak tartom ezuttal azon okokból foglalkozni, a melyek nálunk a gazdasági ipar kifejldésének útjában állottak eddig, elterjedést akadályozták ma is.

A legnyomósabb ok gyantán szoktak felhozni azt, hogy a nyersára feldolgozásához, ipariüzlet létesítéséhez tökére, pénzre van szükségünk, ezzel pedig nem rendelkezünk. Hét az igaz. De ha fnyes berendezés kilyémi lakások építésére, ezeket ellenőrző díjakhoz berendezésére és más egyéb a gazdasági üzlettel kapcsolatba nem hozható fizetési dolgokra lehet kölcsönt felvenni, földbirtok megterhelni — mért ne lehetne egy realis tényszerő szpo hasznó igen ipariüzlet létesítéséhez szükséges tőkét előteremteni? Va folyton azt hajlogjuk, hogy nincs pénzünk ilyesmre s ezzel minden köznyomósaságok utját végük, nem fogunk soha előbb jutni. De ha arra az állapotrara helyezkedünk, hogy az ily célra szükséges kisebb-nagyobb tőkét egy olyan eszköznek tekintjük, mely hivatva van és egyenes rendeltetésre vagyonszerzésre képebbé teszi, okvetlenül be fogjuk látni, hogy ezen a téren lehetlenséglet nem szabad ismételtől megtagadnunk, hanem az igazán is komoly nevésegekbe köthetők, de nem szabad azt teljesen legyözhetetlen akadállyal tekintünk.

Egy másik ok gyantán szerpelhet az, hogy nem értünk az ilyesmre, nincsenek szakismereteink s az megelőre kizárja valamely gazdasági ipariüzlet létesítését. Erre csak azt felelhetünk, hogy az hat komolyan akarjuk s főleg ha a megörögzött és szegényedéssin előlötözben nagy szeretőt látszó kényelem-szeretővel lemondunk — mi sem állja útját annak, hogy a hiányzó ismeretek egy vagy más módon megszereshessük ily mértékben, amely a gyakorlati kivételnek hivatásos egyénekre bizása mellett a számítás és legelőbb vezetés alapjául szolgáló lényegül tisztába jónyi képebbé tehet. Komolyan számbavehető akadály tehát ez sem képezhet.

A valódi, a legelőbb ok a magyar gazda egyéniségében rejlik. S ez nem egyéb mint az, hogy szeretik a régi, megszokott, szhoz közműszakadagj ragaszkodni; nem vagyunk élelmesek, nem bírnuk üzleti érzékek s ezekből kifolyólag vállalkozási hajlamunk éppen nincsen, sőt egyenesen lenézünk mindazt, ami „üzlet” énevezés alá foglalható. Ebben előjárunk nagybirtokosaink, kik a gazdasági ipariüzlet szerzésére fejlesztésére terén a legelőbb éhletlenség, holott pl. angliában és fóurak azok, kik e tekintetben is jó példát mutatnak s legkevesbé sem taladják méltóságukat megkebebbite azáltal, hogy gazdasági ipariüzletet folytatnak, de éppen ellenkezőleg, magas állásuk alapját képező fényes vagyoni viszonyai természetesen eszközösként tekintik az előelő főben álló mezőgazdasági gazdasági ipari képező üzleti vállalkozásaitak.

A gazdasági ipar felkarolásának, általános elterjedésének gátját képező okokat ne keressük tehát képzelt legyözhetetlen akadályokban, hanem ismerjük be, hogy nem vagyunk, mint a saját éhletlenségünkön azon szikia, amelyen megörnek a vagyoni jólét felé vezető útjait, a melyek hiányoznak — ezen kárthozó jellemvonásunkat, az általános gazda-

sági haladásnak, a vagyonosodásnak ezt a rákényszerítő önmagunkból kiltarint.

Mint innébb is említett, nézetem szerint a gazdasági fejlődés jövő irányát mindkét is csak az lehet, hogy a gazda a termelés ne elégedjék meg pusztán csak a nyertsermény-előállításal, hanem igyekezzék termelési körébe az árak feldolgozását, átalakítását is fölvenni — szóval a gazdasági ipar általános elterjedése kell, hogy képezze a magyar gazda megélhetésének, egy jobb, egy boldogabb korszak felvirradásának reménytelibb biztosító erő, hatalmas eszköze.

És ez nem is lehet másképen. És pedig az ország okból nem, mert a nyersanyag kiemelése ma már ezer és ezer okból nem járhat megfelelő jövedelemmel és így határozatosan rávagyunk utalva arra, hogy a nyers anyagok feldolgozásából érdeke jövedelmét is magunknak biztosítsunk annál is inkább, mert mi gazdák, az átalakítás sokkal előnyösebb, kevesebb költséggel eszközölhetjük, mint a mezőgazdaságtól teljesen elszigetelten álló ipar. S minél hamarabb résztérünk erre az utra, annál könnyebb és gyorsabb lehet a kibontakozás mániához helyetünkünk. Lépjünk a cselekvés terére. Ha ezt nem tesszük s továbbra is állhatatosan kitartunk régi maradiságunk mellett, ha fel nem oszondunk abból az életéről sorozott leharadtól, mely önművelésű roánk nehezéte az éhbetegségek, a nembánások, az ősi maradiság kényelmes öleiben, eljuthatunk az általános elszegényedésnek egy új fókuszát, amely idegen kezefőbe kerülni a föld s vajjon kik lesz akkor ez a szép hazá?

Az élelmesség ma egy olyan hatalmas erő, amelyely országokat lehet megszerzeni s viszont az éhbetegséggel elveszteni. Legyél élelmecs. Állapítsunk mezőgazdasági parizteteket!

Várady Géza.

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Rovatvezető: Kovácsy Béla.

Temes vármegye szarvasmarhatenyésztése.

△ A dévidéki állattenyésztésről eddig keveset beszéltek. Habár az itt nevelt lovak kiváló exportcikkeket képeznek (hisz a balkán államok főként e helyen szerzik be szükséges katonai pótlókat) és a sertésállomány is előszorított vásárlókat kitűnő mangalicákkal, szarvasmarhatenyésztéséről — kivéve az egy Krassó-Szörény vármegyémet — a legújabb időkig mégis teljes pangásban volt.

Ennek főokai részint a talajviszonyokban, részint pedig a lakosság nemzetiségében különbségekben keresendők. Mert ott, ha a föld a buza és kukorica után még mindig elég jól fizet, a kiterjedt közlegelők pedig a kicsapott marhacordákat eléggé táplálni képesek, ott a gazdák — minthogy csak a kisgazdákra van szó — folyton csak — egyoldalú magtermelést fogják a nagyobb tökefeltektést igénylő és csak lassabban hasznót hajtó szarvasmarhatenyésztés elé helyezni.

Ehhez járulnak még az egyes nemzetiségek speciális hajlamai. Az itteni románok, ha foglalkozás egyáltalában szarvasmarhatenyésztéssel, a főszintű ökrnévelésre helyezik, a tündörjött szilvesztől fogva — ha ő maga koplal is — a legjobban táplálták, dédelgetik, termelésessel pedig nem törődik. Ezért jó lehet náluk a vajmi ritkán lehet találni.

A dévidéki német ellenben bizonyos ellenzennel volt ezidőig a szarvasmarhatenyésztéssel szemben. A teheneiket teljesen a vászonnépére bízta, ökröt pedig általában nem nevelt.

Ujabban azonban a jobb belátás kezd érvényre jutni.

Az ismétlődő rossz termések, a közlegelők csökkentése előkészítette a közlegelők nagyobb részét arra az akcióra, melyet nemrég a dévidéki paraszt-egyesület vezetése teljes erővel megindított és amely vidékünkön valószínűleg a legsebbe gyümölcsöket fogja megélelni.

Az egyesületnek, melynek vidékünk majd mind a nagyobb német közlegelőkben állnak, vanatics sikerült végre a lakosság és szarvasmarhatenyésztés iránt eddig tanusított szinte közöndös ellenzennel tejszövetkezők szervezése által megtörni és tagjait jó fajtájú tejlő tehének beszerzésére rábírn. E célra az egyesület tagjainak öt évi törlesztésre 6% kamat mellett annyi tőkét bocsájt rendelkezésre, amennyit azok szarvasmarha de csakis szarvasmarha beszerzésére igénybe venni óhajtanak. Ezen ötös akciónak minél szélesebb mederben való keresztülvitelére sikerült az egyesületnek a földművelésügyi m. kir. miniszteriumtól 5% kamatra 50,000 forintot megérezsíteni.

Az egyesület tagjai azután túl a Dunára, első ízben Tolna-Hogyésre, második ízben pedig Bonyhádra vite, részint hogy vidékünkön annyira hiányzó jó fajtájú teheneiket minden egyes kiránduló saját tetszése szerint kiválasztassa, másrészt pedig azért, hogy személyesen lássák a kiránduló, hogy más vidéken éppen a szarvasmarha, amely nagy sikerrel bízi a szarvasmarhatenyésztést.

Igaz, hogy Krassó-Szörénymegye lugosi tájféjű szarvasmarhája is szolgálhatja a szükséges állomány, de ismerve némelyiknek különös természetét, mely a románság állatait mindig kétkétes bizalmatlansággal tekintik, az ország minden vidékén már az okból is kellett Tolna vármegye német eladót előnyben részesíteni.

E mozgalommal csak össze az állattenyésztési felügyelői állások szervezése. A dévidéki abban a szerencsében részesült, hogy egy rendkívül szorgalmas szakférfi került az állomás élére, hi nemcsak rövid időn belül megismerve mind a területet, mind pedig intézményét, hanem a fent leírt, midinkább erősödő mozgalomnak helyes irányt is tudott szabni. Így sikerült azután Temes vármegye egyes járásában egy-egy fajtájú tenyészbikákat elhelyezni, melyek remélhetőleg nem hosszú idő mulatán megérik szarvasmarhatenyésztésnek az egyfelületi jellegét fogják megadni. Míg a Krassó-Szörény vármegyével határos és egyenlő talaj- és óhajlati viszonyokkal bíró vidékek a berni és pingauzi fajták hozzákeverése által létesült lugosi tájféjű apaállatot importáltának, eddig a megye többi részében, a gazdák tulajdonom részének kívánságához képest a szimmenthal (félvér) és normandiai nemzedésre, továbbá megerősezt tulajdonom német lévén, kik több vagyoni erővel és nagyobb értelmiséggel bírnak és így annak a tudatában is vannak, hogy e nemesebb fajta kultúválsá eleinte több áldozatot is kíván, mint az eddig czél nélkül főzött riskatenyésztés. A vármegye siki részében egyes román földművelők eddig csak magyar fajtájú szarvasmarhát tenyésztettek, melyek azonban nemegyszer végett csakis tiszta magyar fajtájú tenyészapaállatokkal láttattak el.

A dévidéki paraszt-egyesület eddig közel 800 darab tehent és tizöt helyezett el tagjainál. Hogy a jó póda is néha ragadós, ezt legjobban bizonyítja az az örvendetes jelenség, hogy a vármegye gazdáiak annyira fajtájú állattal megvásárolt egyet-egy kötelekbe nem tartozik, már ismételt fordult Temes vármegye mezőgazdasági bizottságához, hogy a már említett feltevélek mellett jó tehének beszeresést tegye lehetővé. Ebből kifolyólag e bizottság már is kérényeztet a földművelésügyi m. kir. miniszteriumhoz, hogy hasonlóan, mint a dévidéki

paraszt-egyesületnek Temes vármegye közönségének 80,000 forintj kölesét engedélyezzen. Ha ezen kérelem teljesül, így szarvasmarhatenyésztésünk forduló ponthoz jutott és nem lehetetlen, hogy tényvő válik egy kirándult svábunk kissé dévidéki elhalkodással mondott szavai az utóbb Bonyhádon tartott szarvasmarha-díjazás napján:

„Most mi jöttök ide vásárolni, de majd husz év múlva hi jöttök hozzájk jó marháért.”

Adjá Isten, hogy így legyen!

Feiler Alfréd.

GAZDASÁGI GÉPÉSZET.

Rovatvezető: Ifj. Spornoz Pál.

A házilégly hasznosítása.

(Rovatkarármény szárnyszek és hajak számára.)

Egyik hazai baromfi-termesztési szaklap mult évi számában egy czikk jelent meg „A házilégly hasznosítása” czimmel. A czikk írja le a hazai baromfi- és haltermelési ágazatunk felirata felhívni azon kedvező és önkéntes közlő közömbökre, mely nyarantsak, különösen a gazdálkodóknak minden lépten-nyomon kínálkozik azáltal, hogy főleg az istállózatok gazdaságok nyári nyugtét képező rovarirtómezők közül a háziléglyek, könnyű módon s minden különös mesterkedéssel nélkül megcsinálhatók, akár azonnal feltehetőleg egy példás s megvár-praeprálóval, felgyűjtésük és elrakásuk által a későbbi időkben, midőn a külső természet nyel nem nyujhat, főleg a korai s fiatal baromfiköltés és fészaknyak különös istápolására, ugyiszent nemesebb halfajfajka s a ponty, pisztráng és lazacfélék szi. tenyészésére, midőn a kőművelés és a halgazdálkodás a természet által önként kínálkozó igen olcsó rovarirtókampany nyelhet. A házilégly hasznosításának ismertetéséről a következőket bocsájtjuk közre.

Hazánk a rovartenyésztéséhez kedvező klimatikus viszonyainál fogva házálegyeknek a nyári folyamán július-október végéig oly rengeteg mennyiségben lehet elkapni, melyek az istállózatok gazdaságokban, hogy ezen rovarok igen gyorsan ürthetlen állapotok idéző elő. A rovarok szezonoszerű s nagyszámú arányokban kézzelre lehet kérésztelen.

A rovarirtókampany értéke egyáltalán, de a házilégly különben is ártalmatlan s fenti tenyészidőben igen alkalmas s kiváló tápláló becső szántókat ismeretes. Azon körülörmény, hogy a rovarirtókat az állatok természeti sajátságainak, az eledelek után való portyázászerű szabadságkámpanyolsáknak legjobban megfelelő s miután igen azon vegyi összetételűek, bír, mely az állatszervezetnek a vér és csont képződésére, legelőszorított és megérett szarvasmarhák s a halfajok a testi fejlődés szi visszamaradása nélkül nem nélkülözhetnek. Azon körülörmény is ismeretes, hogy a téli vagy korai tavaszi baromfi-költés felségeltetéséhez, ugyiszent ezen időszakban a nagyobb arányokban megindult tenyész-inger által, a legemesebb életnedvek feldolgozására ezek parafészek a kitalálásokon keresztül szűs meggátlására, a rovarirtókat igen alkalmas. Végre nemesebb halfajfajka közül a pisztráng és lazacfélék szenege ivadékaik az n. kritikus tenyészidőkben, mely embrórt tápláló tojászsakcsó felszívódása után következnek s mely időszakban a bár parányi, de mégis ragadózó hajtalmak a kitalálásokon keresztül sajátságainak legjobban megfelelő szent apró a igen nagy tápláló becses bír életnedvekben nem részesülhetnek, miután ezen hiány a tenyész időszakok egy időbe eső és rovaroktól még nem igen bővelkedő korai tavaszi időtől származik; éppen ezen hiány miatt az állattak az első fejlődési időszak kezdetén a szent folytán elszegényeszednek s számban is a

nem beavatott elől megfoghatlan módon megcsappannak, elaprítva, hogy a külömben is lassu fejlődésű, de a fenti hiány miatt fejlődésükben még jobban visszamaradt állatok közüdmúlásig csak 3 éves korukban s igen korlátolt számban kerülhetnek asztalra.

A házilgyó felgyűlést és hasznosítását tehát e több körülmény a fenti tényezőokra igen kivánatosnak és alkalomszerűnek igazolja.

A baromfiak és halak e rovarféléket mind kedvező falatokat igen szeretik s ily takarmányozás mellett rendkívül gyorsan fejlődnek s igen élénk véreikat nyernek, ezen tényező a fejlődési ütkész egyéb következményeire kiváló fontossággal bír, de a házilgyókat számos szelidhebb vegyi összetételű fogva egyszersmind teljesen ártalmatlan elecsémény is és más rovarfélék, péld. a hullalóbb valóik fertőzését is teljesen kizárja.

A hasznosítás gyakorlati keresztülvitelé-
n a különféle igények lesznek mérvadóak s önként merül fel azon kérdés, hogy mily alakban kívánja a tulajdonos a rovarokat értékesíteni. Saját célzaira és azonnal felelve,

70. Ábra. Automatikus léggyógyó.

vagy a későbbi teli időre előlve vagy pedig másnak fogja megengedni a rovarok összefogását. A készülékek tehát ezen igényeknek megfelelően a közönséges vízbehozására, de tömegesebb és gyorsabb befogásra, ugyiszinte átlétező központosításra, különféle lölesekhez, szártására és további elraktározására is vannak rendezve. A találmány képező berendezés különben igen van szerkesztve, hogy ezen műveletek lehetőleg tökéletesen, ugyiszóval automatikusan menjenek végre s ezért a gyors és tömeges eredményt tekintve mérvadóak a befogási műveletek a legyet természetzi bajlalmához vannak alkalmazva, mely az elemkeresés, péld. az édesség vagy csabító szagok iránti előszeretét és ismert tolokodó, falánksgát által a befogásból származó megriadás s a fogságából menekülési vágyának a világosság felé való igyekvése nyilvánvalósából áll, még pedig igen egyszerű és könnyen kezelhető módon s a készülékek többsége alakzatú által, melyek előlétehető és megvilágítható részekből állnak. A befogás úgy történik, hogy a rovarok csalétek elhelyezése által a léggyógyóba gyűlenlenek s a léggyógyó tetején alkalmazott

zárószereket lecsapódásával fogságba jutnak, a készülék belseje teljesen elsötétül, de a közepfenékre szerelt, a lecsapódással egyidőben, de ellenkező irányban nyíló ajtón át a rovarok a megriadás és megkápriatás által a készülék világos és alsórésebe tudódnak. A befogás csak pillanatra, míg a rovarok peremny várákozás után a csapóajtót kinyitjuk kiipekeljük s minthogy a belső nyílás ezzel egy időben zárul, a készülék a további befogásra már készen áll, a rovarok pedig a további átelyezés vagy létező fogságban maradnak. Helyese további átelyezés leggyorsabban úgy történik, hogy a készülék rovaroktól megvan, lezárható és zsinórral a készülék részét befogó dob alatt zsinórral összekapcsolható s ily állapotban a rovarokat a központosított vagy leelő készülékekhez továbbbitható, vagy pedig egyszerűen és mindenestől forró vízbe is mértható. Nagyobb légtömegnek azonban a részesebb kezelhetőség és könnyebb elhárítás végett a befogó dobhoz ily hengersizű alsó része is csatlakozó, mely zárható és tölelésszerű nyakrészel van ellátva, amelybe a rovarok a befogó dob mozgatható fekrészével bele szoríthatók és egyszerűen lecsatolva forróvízbe üthetők. A tömeges befogásra még oly készülék is szolgál, mely csalétek behelyezésével a legyek önbekapcsolására van szerkesztve, még pedig szinte oly szelid, hogy részleteket, melyek akár a rögtön feleletéshez vagy a további felgyűléstéshez is alkalmasak.

E léggyógyók kétféle alakban vannak forgalomban és pedig kisebb légtömegekhez palackszériú alakban a legyek önbekapcsolására, a nagyobb tömegű befogáshoz pedig automatikusan szerkesztve, a mind két alkalommal felhasználó grandant négyfelé osztható, a legyek befogását, összpontosítását és előlétezőlegit szerelvényekkel ellátva.

Az 1. számú (palackszériú) léggyógyó a csalétek tartó külső fenékű, zárható és lefelé toltathó belső fenékű, rostafonatszerű köpöngeszerű és felső, szinte zárható nyílással ellátott, összpontosító, tölelésszerű. A csalétek tartó külső fenék felé a belsőfenék akként van szerelt, hogy a legyek a csalétek csabító szágára a fenékek felálló karimái közöben bemászhatnak, de az egyenlőtlen világosság és az egyenes vonalakban álló két falközérányrésztése miatt többé ki nem találhatnak. Midőn így a léggyógyó megvan, a külsőfenékőről lecsatlakozó, a belsőfenék ajtaját zárásra lerántva az alatt levő fogantudnyú fogva a legyeket a készülék felső részébe toljuk.

Az így összpontosított rovarokat, a tölelésszerű kapcsolásával forró vízbe is üthetjük, vagy pedig a tetészé szerinti felgyűléstés, mely a legyeket az előlétező felirntva, valamely zakaszrú, lehetőleg a tölelésszerű akrákra álló szükítéssel átkötve, ebbe tudálni engedjük. Az így átelyezett legyeket akár élő állapotban is, bizonyos ideig, valamely szelős helyen és a szak hosszabban felakasztra (de a tulitömögség kerülésével) eltarthatjuk s a löleléseket alkalmasabb időre hagyhatjuk.

A 2. számú (automatikus) készülék a tömegesebb befogásra szolgál és leszerelhető megdobó, kiipekelhető csapóajtóval, ugyane, valamint a csalétek tartó belsőfenék ajtajára szerelt s így egybekötött rugóval van ellátva. Ezen készüléknel a befogás felülről és következőleg történik: A rugó kapcsát behelyezve, csapóajtót teljesen kinyitjuk, a fenék mélyedésébe a legyeket lehetőleg kedvező csalétek rakunk s ez után az összekötött rugót be-, a fenék ajtaját pedig kikapcsolva, a csapóajtót a zsinórral ellátott rudacskával felipekeljük, a legyek tömeges megdobás közben pedig a peczket elrántjuk. A csapóajtó zárásával a befogó dob belseje előlétező, azonban ezzel egy időben de ellenkező irányban a fonékok megnyílnak s a legyek ezen keresztül, a kápriatáló megriadásból kifolyólag a készülék belsejébe tudódnak, míg egy percnyi várákozás, vagy a tetőre való dobolás

után a csapóajtót ismét kiipekeljük s minthogy ezzel egy időben a fonékoktól záródik, a készülék a további befogásra már készen áll s a befogás ismétüthetik a befogódó هنگer megteltilé.

Midőn ezt megőrtént (a tulizósítógót kerülve) a csapóajtó megemelésével a fonékokat kapcsánál fogva bezárjuk, a ruganyt kiipekeljük s a befogó dobot leemeljük. Ezen művelet után a fentebb leirt módon való kitólas történet, miután az oldalakon levő karokból kimozdított óléstelek tartó fenék a készülék alját képező tölelésté is beülilik.

Az átelyezésnél a csapóajtó használt szak külseje szelidtelőtő ábronsokkal látandó elő, mert így nagyobb befogódó képességgel és levegőirtalomalom bír (ily hengersizőre átelyezők szinte kaphatók).

Csalétekkel, a befogás gyorsítására mindig oly szerék használandók, melyek csabítószagot terjesztenek, vagy legalább is a legyek kedvező eseményé, pl. tojémdártóit könyér, ezzel megvednesítik korpa vagy darannak, de különösen a megvednesítéshez felhígított mézes víz vagy sőr stb.

A csalétek naponta többször megvednesítendő, hogy ki ne száradjon.

Egyekben a készülékek bármely megvednesítésnél a csalót használt utasítás fog szolgálnak.

Az összes készülék az orsz. gazdasági muzeumban külön jelölésekkel állandóan megtekinthető.

A készülék képét 70. ábrának mellékletben közöljük. A készülék ára: 1. számú (palackszériú) befogó készülék, bádog és ónosztó szornnyeztető 3 a koronával 10, a 2. számú számú (automatikus) befogó készülék 6 koronára.

Vass Lajos.

ÁLLATEGÉSZSÉGÜGY.

Rovaroztó: Dr. Hatyrai Ferencz.

A sertésvész elleni védőeljárásokról.

A meleg időjárás bedítálva háza háza sertésvészésünkre évek óta súlyos esapcsáknak nehezéd sertésvészés területtel elterjedésében rohamosan növekedett olyannira, hogy ezidőszert ismét már ezernél több község áll sertésvész miatt zár alatt.

A vésznék immár hat évi járványos jeltelű urgálás alatt évről-évre tapasztalható, hogy a teli hónapokban a fertőző községek száma némén azelőtt nagyly egymással összefüggő nagy területek teljesen vétesmentesek lesznek; tavasszal a betegség rohamosan terjed és szeptember hónapban tetőpontját érven el, a teli elején az állomány jelteit kedvező állapot ismét bekövetkezik.

A fertőző községek számanak szaporodása, illetőleg a vésznék térbeli hódítása a legteljesíti időnyelnyel és a hazánkban divó teli malacczatással függ össze.

A tavasz jeltelű hónapban tartott sertésállomány egymástól elkülönítve a befertőzés vétesyének kerébe van kiteve, mint a legelőn, ahol különböző származású sertések egymással érintkezésben kölesőns befertőzésükre bő alkalom kínálkozik.

A tavasz kezdetén azoknyél a hazai sertésállomány számbelleg is legeskezelebb, mivel a teli nagyob számú vágások és a nagyobb kivétel következtében készültnek jobbrak csak a tenyésztés és növedőkállókóbbi és az ezekben legnagyobb része is már az előző ében urgaltó sertésvész járvány alatt a betegséggel szemben immunitást szerzett, vagy véteslelettel mentessége, melynel fogva a betegség okozóival szemben

fejkönységgel egyáltalán nem bír, az előző évi járvány lefolyása alatt kétségtelenül beigazolódott.

A nyári sertésállomány birtokában addig, míg az újabb nemzedék megerősödve legelőre nem kerül és általában, míg a legelőtési időny elején — a télen értékesített sertésállomány pótlása végett szokásos sürű tulajdon átírásánakból folyó élénkebb sertésforgalom be nem következik, avész általában csak sorozványosan, inkább a hizalásra felállított állomány között fordul elő.

A nyár derekán rohamosan kedvezőtlenül való helyzet mellett a sertésenyésztő gazda a sertésrész az által okozni szokott óriási károk tudatában még egészséges állomány megrövidése, vagy befertőzött sertései között az enyhé lefolyás biztosítása érdekében a legkülönbözőbb óvó és gyógyító eljárásokat veszi igénybe és a biztos eredményt igényő ajánlatoknak és hirdetéseknek szivesen hittel ad.

Ugy hiszem, nem lesz érdektelennél, ha az olvasót a sertésvész ideje alkalmán ajánlt különböző gyógyító módokkal és ezek igénybevételével előrt eredményekkel nyújtan megismertetem: annál is inkább, mert ezen czímen a gazdáközönség minden éven végösszegeben igen tetemes anyagi áldozatot hoz, amelyért egyebet nem kap, mint a nagybörzést tudatosan — nagybanagon tartott írás ígéretét.

A sertésvész ellen eredményesen hirdetőtől eljárásokat és gyógyszereket általában két főcsoportra oszthatók a szerint, a mint ezekkel sertés szűvésben szenvedő állatoknak kigyógyítása, vagy egészséges állománynak tartás megvédése czéljzatik.

Az első csoportba tartozó szerző ajánlotta a növényi és ásványi *gyógyszereket* és a közömbös hatással bíró, simek különböző anyagokkal vagy ezeknek a lehető legtakarékosan eszterik egymással egészen ellenes hatású vegyületeivel dolgoznak és ügyességük és reábeszélő tehetségük szerint változó ideig működhetnek egy-egy vidéken.

Ezen a sertésvész ellen biztos hatású gyógyszereket ajánló egyének a gazdáközönségre nézve a legkevésbé veszedelmesek, mivel a beteg sertésekkel leállított állományok kártyilag csakoly költéssel és rövid idő alatt biztos tudomást szereznek a hirdett szer értéketlen voltáról.

A sertésvész természetének és lefolyásának ismerete amellett az állatorvoslást tudományosan alapon művelők között már a járvány előtti évtében nem volt nézeteltérés abban a tekintetben, hogy a betegséget bármely szerrel gyógyítani és ellene ily uton eredményesen küzdeni lehetetlen.

A lefolyás sokfélesége és a betegség előtérmetadó szerzek és szervezoptok különbözősége szerint változó, egymástól teljesen eltérő körülmények és lefolyás mellett lehetetlenség oly szert általánosan alkalmazni, amely minden egyes esetben a gyógyítást vagy legalább a kedvezőbb kimenetelt biztosíthatná.

Tudományosan alapon állva nem szenved kétséget, hogy a sertésvész az esztenkint változó lefolyás szigorú mérlegelése után tüneti kezelésével és a tüneti kezeléssel részben a lefolyás hozzáadalmassága, a fulkában élő állatok nagy betegségekkel részben a szükséges gyógyszerek alkalmazása körül felmerülő nehézségek és végül a sertésnek csekélyebb értékre való tekintettel az ilyen kezelésnek költséges volta miatt, végrehajthatatlan.

E csoportba az alkalmazott gyógyszernek kívül még a különböző eredetű *gyógyszerek* is tartoznak. Ezek előállításá különböző rendszer szerint előállított anyagok a bennük levő antioxin, amely a beteg állathoz átjuttatva, hirtelen válna a szervezetet a sertésvész okozói ellen folytatott küzdelemben támogatni és illetőleg a bakteriumok élénk

anyagcsereje közben képződött mérgező hatású toxinokat különbözőlteti.

A gyógyszeremok segítségével előrt eredmények fölélté változatok. Egyes esetekben igen feltűnő sikerrel járt alkalmazásuk, még más esetekben a várát elmaradt, vagy nem a kívánt mértékben következett be. A változó eredmények magyarázata az, hogy nem áll módunkban megállapítani és még ismételtlen végzett ojtásokkal sem a szervezőbe jutott azon antioxinmennyiség, mely a pozitív hatás biztosítására a kedvezőtlenebb lefolyás esetekben is feltétlenül szükséges volna.

Különböben az idevonatkozó laboratóriumi ellenőrző kísérletek még korántsem mondhatók befejezettségre, amár tagadhatatlan, hogy az eddig ártva bocsátott gyógyszeremok egyike sem alkalmas arra, hogy kiterjedten igénybevételre kerüljön.

A sertésvészellenes küzdelem terén ajánlott beavatkozások és gyógyszerek második csoportja oly czélból alkalmazatik, hogy ezek segítségével egészséges állományok befertőzése tartósan megakadályozzassék és illetőleg, a kezelt sertések a beavatkozás által szerzett ellenállóssággal felruhásztassék.

Ezen *prezervatívumok*nt ajánlott szerzeket a gazdáközönség anyagilag érzékenyen megkötözték, mert nem áll módjában az alkalmazást szernek hatástanal voltáról rövidesen meggyőződni. A külföldie sertésállapok és sertésvész elleni gyógyszerek árusítói — különösen a külföldiek, a szerzek folytonos adagolás mellett még különböző övrendszabályok alkalmazását is ajánlják, oly rendszabályokat, amelyek szabatos végrehajtása a sertésvész terjedésének útját állja és felépést késlelteti. Ilyen kezelés mellett hosszú idő mulhat el, míg a betegség a kezelés által álló fulkába behurcoltatik és ezen látásolgyos sikert, melynek tartósságát az általánosan ismert tények fölélté fögva élénkítik — szivesen hajlandó a szer jóváának betudni, míg csak hosszú idő múlva a szer értéknélküliségéről meg nem győződik.

Mivel a betegség fellépési ideje még a fertőzésre alkalmas viszonyok között tartott sertésekben sem állapítható meg rögtön, az ilyen *prezervatív* szerzek, vagy védőoltások értéke fölélté csak hosszú észelés után lehet véleménynt mondan. Ennek tulajdonítandó, hogy a különböző, csak kisebb körben elterjedt ojtányagokon kívül Perroncito turini tanár, dr. Karlinsky boszniai orvos és külföldön a bchésti festőgyár által előállított ojtányagok kiterjedten vétettek igénybe, míg teljesen hatástalan voltukról, az ojtások után hosszú idő múlva bekövetkezett kedvezőtlen eredmények révén, az érdekeltek meg nem győződtek.

Biztos hatású védőojtányag felfedezése érdekében végezték számos igen alapos kísérlet eddig köll eredményre nem vezetett, indokolt tehát, hogy a gazdáközönség — anyagi érdekei ellen — a különbözően hirdettek, egy tükön árusított védőojtányagokat, vagy ajánlott ojtási eljárásokat tartózkodással fogadja, alkalmaztatástuktól óvakodják.

Ezek szerint oly védőojtással, vagy gyógy szerrel, mely a sertésvész elleni küzdelemben eredménynt felhasználható volna, ezidőiszerint még nem rendelkezünk. A jövő feladata ezen betegség ellen hasonlóan a még fertőző betegségek ellen használt védőojtásokhoz — valamely ojtányagot felfedezni.

Ádigg is a betegség által évről-évre okozott tetemes veszteségek lehető enyhítése érdekében a sertésvészszel szemben oly — részben *gyakorlati tapasztalatokon alapuló eljárásokkal* és *kezeléssel* köll előlőjárni, amelyek hasznosságát *érték bebizonyították.*

A sertésvész járványos fellépését közvetlen megelőzték időszakban, az 1889—1893. években, Németország részéről a fiatal korban nagy testulysra felhízalt, zsírra érett sertések

nagy keresletnek örvendtek. Tenyésztőink a kereslet ezen irányához alkalmazkodva, hazai mangalicafajtánknak sorozatban tenyésztésébe újabb való továbbprolódást listék nemzodőkért nemzedékre és az azelőtti lassan fejlődő, sokhasu, kisigényű, de zivós és igen edzett szervezeti sertésfajtánkat ezen eljárás köztvetőben gyorsan fejlődő, finom csontu, már 1½—2 éves korban 200 kg. súlyra felhízalható állattá változtatták át, mely a kereslet igényeinek teljesen megfelelt és mint elsőrendű ziszerítés a maga nemében páratlan volt.

Ezen eljárás azonban egyttal sertésfajtánk szervezetének gyengülését vonta maga után. A nagyobb igényű, igen finomodott állat jobbra ólakban és intenzio erőtakarányon tartva, a káros hatásoknak kevésbé volt képes ellenállani és szervezete föleg hevony fertőző betegségekkel szemben hajlamosabbá bizonyult.

Mig egyrésztrol a tenyésztés a magyar mangalicaszert értékek növelését, világírt és a kivitelnek óriási fellendülést idézte elő, másrésztrol alkalmas módon előkészítette a talajt arra, hogy az Európa nyugati államokból behuzolt sertésvész, hazai sertésállományunk között az ismert óriási pusztításokat végezze.

A sertésvész uralgási ideje alatt és jelenleg is, azon nagyfontosságú tapasztalat tény volt észlelhető, hogy a betegség föleg a nagyobb uradalmak és minőségű, tiszta vértés tovább tenyésztett állományai között ókor óriási veszteségeket.

Az elhullási szárazlék tiszta vértés fentartott tenyésztetekben 60—90%, ellenben a kisbirtokok vagy községek sertésállományá közt az átlagos veszteség sokkal csekélyebb, általában 25—50%. A kevesebb veszteség az állatok tartásában rejlik okon kívül nyilván annak tudható be, hogy a kisebb sertésállományok a fertőző anyagok elleni körzetesítés útján vértérfelisztésnek van átvette és az okos szervezete kevésbé gyengült, mint a nagyobb és tiszta tenyésztetek.

A sertésvész elleni küzdelemben első teendő az volna, hogy a *szoros lelté vagy vértéztől tenyésztés iránta megállótassék és keresztállományunkon elfinomult szervezete lezserítés útján meggyógyítsassék.*

Az országban sok helytt föllehető, nem tünetyesített, erőcsontu, jellegzetes mangalicakanonok kívül e czélból a jó honosult, fekete, nem tuljellegzett, közpányg testű berkshiri kanok igen alkalmasak, mivel ezen fajtát erős csontrendszer és nagyobb izomtömegek mellett általában kisebb igényűség és elég zivós szervezettel jellegety ily tulajdonok, melyeknek áttüztése hazai sertésfajtánkba kívánatos és szükséges volna.

A rokontenyésztésnek elhagyása mellett a tenyésztésnek az utódnevelésn kívül gondot kellene fordítani arra, hogy az *állatok természetüknek megfelelően tartassanak* és a gyorsabb fejlődés rovására szervezeteik megőrződjenek.

Németország határai sertéseink előtt el lévő zárva, a tenyésztés megváltoztatása nem okozna rákódást és a tenyésztés jövedelmezőségét sem csökkentené, hiszen az értékesítésnél ezidőiszerint szereplő beföldi és ausztriai piacokon is, a nagyobb husulysal bíró 2—2½ éves koru de vastag szalonnájú sertéseket szivesen és teljes értéken vásárolják.

Hazai sertésállományunk túlságos elfinomódást gátoló eljárás és a sertés természetének megfelelően tartás és dietetiai viszonyok éltelbepítése mellett kiváló gondot kell arra fordítani, hogy a *betegség továbbterjedését megakadályozzassék.*

E czélból a sertésvész fellépése helyén elrendelt hatóságok intézkedések szabatos végrehajtása szükséges. A sertésvész első éveiben az állatgyógyászati — rendőri intézkedésekkel

elért csekélyebb siker révén a köztudatba ment át ama téves nézet, hogy ezen betegséggel szemben zárlatok és egyéb rendőri intézkedések hatástalanok.

A lazább kezelés, a gondatlanság és számos kihágás mely a széles körben hirtelen talált téves nézet folyománya volt, nagy mértékben járult hozzá ahhoz, hogy a betegség területileg annyira tért foglalhatott.

Az érdeklő gazda feladata, hogy sertésállományát befertőzéstől lehetőleg megvédje és a más fertőző betegségeknél is sikeresnek bizonyult — elrendelt óvintézkedéseket külön megfigyelve, azok végrehajtását saját javára szorgalmazza.

Az állományba behurcolt sertésvesz-

ött, hol így kezelés nem volna végrehajtható és hol kiközveztetett állatok rendelkezésre, a talajnak rendszeres és gondos fertőtlenítése hajtandó végre. A karbolsav, mérgező hatásánál fogva, mellőzendő, hanem kénsav kellő hígításban és frissen ojtott méz igen alkalmas fertőtlenítő szerek.

A betegállomány kezelésénél főgondot arra kell fordítani, hogy a beteg állatok eladása és ürülékai gondosan megsemmisültsenek.

Gyógyszerrel való kezelés nem igérkezik sikeresnek, míg az ivóvízbe adott közönséges borszesz és a lehetőleg ivós takarmányba kevert ezet a beteg állatoknál jó hatásv szokott lenni.

Általában a sertésvesz elleni küzdelemben is a tisztaság, a fertőző anyag tovatartéjedésének

hány hüvelyknyire kell az ültetést foganatosítani, hogy a szomszéd határszéret ne lússon az élősvény ültetésében, esetleg, hogy joga ne legyen azt elpusztítani?

Bar.

I. Sz.

320. kérdés. Bérletem tárgyát képező birtok bírói árverés útján eladott, vevő a birtok tulajdonába október hó elsejével lép. A bérleti szerződés, dacára, hogy hosszabb időre szól, ezen árverés folytán bírói végzés- f. évi szeptember 30 ával beszüntetett. Áratás után egy táblát tartóképpával szándékozom bevetni, azon kéressel fordulok tehát gazdatisámhoz, sziveskedjenek velem e lap révén tudatni, hogy a vevő gátolhat-e engem abban, hogy ezen répat október elseje után felszedhessem, vagy pedig tartozom-e azt

Körtelken megtartott szövetkezeti tárfolyam hallgatói tanáráikkal.

szel szemben alkalmas kezeléssel szintén sikerrel lehet küzdeni annyiban, hogy a lefolyást enyhíteni és az állattulajdonos károsodását csökkenteni képesek vagyunk.

Tenyész- vagy növendék állatok között fellépet sertésvesz esetén első teendő, a beteg vagy beteg-gyanús sertéseknek elkülönítése az egészséges állománytól olyformán, hogy az utóbbi lehetőleg több kisebb csapatba felosztva a fertőzőtnek bizonyult helyről azonnal eltávolítatik. Újabb tartózkodási helyén, mely uradalmaiban nyáron naponként változtatható, gondoskodni kell arról, hogy az újabb meg- betegedett állatok mindenkor azonnal eltávolit- tassanak a falakból. Ezzel, valamint a tartó- kodási hely változtatásával a befertőzés lehet- ségeit csökkentjük.

meggátlására a beteg szigorú elkülönítése és a tartózkodási hely rendszeres fertőtlenítése a főteendő.

Hizalásra beállított, illetőleg levágásra alkalmas sulyban levő állatok a betegség jelentkezésének első idejében azonnal vágóhídi úton értékesítendők. Mezey Béla.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdés.

319. kérdés. Szőlőmet *gleütichia* és *maclura* élő sövénynyel akarom bekeríteni. Már most azt szeretném tudni, a mesgyétől

október elsejére kiszedni, miután ez is ezen terület f. é. termése és az ezévi termés az enyém.

N.-Major.

P. S.

321. kérdés. Kötelező-e a gazdára nézve téglakémenyeinek kéményspróval történendő sepréte? Ha igen, ugy köteles-e a gazda az u. n. körkéménysprót alkalmazni, vagy sepréte-e másik körzethez tartozó kémény- seprővel?

Pta.-Zsidóhalom.

Sch. D.

Felelet.

Élősvény ültetési távolagsága. (Felelet a 319. sz. kérdésre.) Az élősvény egy ültetendő, hogy ágai a mesgye közepvonalaán túl ne

terjedjenek. Hogy már most az ületés a mesgyéből hány hűvelkyreire történjen, arra nézve szabályt felállítani nem lehet, mert az a kiállításra használt növények felidő, a nyertes módjától és elsősorban az illetékek tetszésétől függ. A mesgye közepénalán fát vagy cserjét ültetni nem szabad, a szomszéd jogosítva van az a közepénalig egyszerűen elpusztítani.

Dr. Sz. F.

Termények kiosztása hérlét megszűntése árverésen eladott bírók bérletének érdekében áll a tarlórépát szept. 30-ig felszedetni, mert a hérléti szerződés bírói határozat szerint ezen napon megszűnven, a bíróknak jóvámulcsói a bérlő ezen napon túl be nem szedheti. A bérlő nem szedett termés az ingatlan alkatrészeként léven tekintendő, a hérlét jóvámulcsónak napjával az árverési yevő tulajdonába megy át, aki azonnal szabadon rendelkezni és a volt bérletnek legfeljebb a termésre fordított hasznos költségek tartozik megteríteni, de azokat is csak akkor és annyiban, amennyiben a termést tényleg betakarították s ezáltal vagyonában gazdagodott. Dr. Sz. F.

Kemények seprítése. (Félelet a 291. sz. kérdésre.) Az 1888. évi aug. hó 10 én 53883. szám alatt kibocsátott tűrendszeti kormányrendelet 6. §-a értelmében a keményseprés egyben a megyei szabályrendeletk iránnyadók. A fölvetett kérdésre nézve tehát Jász-Nagykun-Szolnok vármegye tűrendszeti szabályrendelete nyújt tájékoztatást. Ezen szabályrendelet előltnék teljes ismeretben, azonban a községi előljárásságmal okvetlenül kell, hogy feltalálható legyen. Dr. Sz. F.

A muszom látogatása ingyemen.

A közlekedési vilamos-kocsiméghálóra a Kerepesi útra a városból felváltó Álló-érdekű utca sarkán, a városba menet VII. ker., a Kenyermész-utca sarkán van.

Meghívás. A földmívelésügyi m. kir. miniszter. Mik Gábor nagyszombati lakost Szatmár vármegye nagy-somkúti járására nézve; Kegyelmi István fenékpuzsai lakost Somogy vármegye szigetvári járására nézve; Sarlay Pál ajnáskeői lakost Gömör-Kishont vármegye rimaszéki járására nézve; Deszöph József ügyvéd, Glüchél László casászáréti és Veszelé László mértaligai lakosokat Moson vármegye nemesdéli, magyartórvári illeto helyi járására nézve gazdasági tudósítói tisztelt bizta meg.

Az OMGE. és a fővárosi tanács. Budapest székes főváros közlemezéssel és a közgazdasággal foglalkozó bizottságában több erősen merkantillista érzelmű tag van beáncszva, akik mivel az OMGE.-vel néha napján ügylük akad, a fővárosi bizottsági és tanácsa utján fejezik ki ellenszenvüket az OMGE. ellen. Legutóbb a vásárcsarnok bizottság az OMGE. által alapított vásárcsarnok-szövetkezet azon kérését usítottatja vissza, hogy mint az előző években engedje elő a helybér 50%-át, tekintettel a szövetkezetnek közhasznú és veszteséggel járó működtetésére, ugyancsak elutasította a tanács az OMGE. azon kérését, hogy a fővárosi vásárcsarnok érdekében kiadott jóvámulcsós-megoldási utasítás kinyomtatási költségeire járuljon hozzá. Mindez nem elég, hanem a fővárosi hatósága nem áttolta a kicsinyes szektárák terét is lépni, amennyiben a tanács az OMGE.-t nyilatkozatra hivta föl, hogy a Tattersal telen rendezni szokott tenyészállatvásárlásai mely jogalapon szed beletépi díjat. Az OMGE. előterjesztésben kijelentette, hogy a beletépi-díjak szedése engedélyt azért nem kért, mert évek óta szedi a beletépi-díjat. Konstanciája az egyesület, hogy a főváros a tenyészállatvásár és az OMGE. egyéb áldásos intézménye iránt semmi érdeklődést sem tanusit. Seme a tanács, sem a fővárosi bizottság egyebet nem tesz, mint az OMGE.-et megválasztani, nem molestálják. Föl kell emelni az OMGE.-nek a szavát az ellen is, hogy a főváros folyton támogatja az ő alkotásukat. Ha a főváros valamen jogainak a sérelmét látja, tessék abban határozni s egyuttal kimondani, hogy ad-e engedélyt a vásártartásra vagy sem. Adja elő a város a kivánalmát, hogy végre tisztában legyenek azzal, tartat-e az egyesület tenyészállatvásárt, luxusvásárt és díjgratust. Végül megjegyzni az egyeület, hogy a város bizottságai azon török a fejüket, miként lehet az idegenforgalmat emelni s midőn az OMGE. az idegenforgalmat emeli, akkor a város az, mely az elő az akadályokat gördíti. A főváros illetékesi Byrosztálya nem fogadta el az OMGE. vádjait, hanem a lapokban közzétette, hogy az OMGE.-et segyben részesíti. Hát ez egyszerűen nem igaz. A város minössze annyit tett, hogy az utóbbi években a tenyészállatvásár és a díjgratust részére egy-egy tiszteletdíjat adományozott összesen 1500 éft értekelben. Az ilyen díjakat más fővárosok sokkal nagyobb mértékben

és gyakrabban szokták az olyan intézetek kiállítására részre adni, amelyek a kiállítások rendezésével az idegenforgalmat emelik. De nem ez a fő hánom az, hogy a mi szék fővárosunk, mely első sorban a vidéktől elvont erőnek köszönhető nagyságot, apró szektárákkal és sikanerrikkli husitja meg azt, hogy a vidék érdekében is levő intézeteknek a főváros anyagi érdekei sérelme nélkül létesüljenek. Ezt a ténny az ügyosztály sugalmazóinak nem lehet sem elágnadónok, sem visszatarthatónak és a legzse morubb a dolgban égen az, hogy a fővárosi hatóságot olyan bizottsági tagok irányítják, akik az agrárius OMGE. elleni gyűlöletüket csak ilyen kerülő utakon nyilvánítták.

Egy czukrogyárkövetésre méltó példája. Munk Pál úrtól Álsó-Zsolczáról a következő levelet vetttük:

"Tudva azt, hogy beces lapjuk, míg egyrészt mindig a gazdák igaz ügyét védi, addig másrészt soha sem zárkózott el az ipar embereinek méltóságos és helyes eljárásait a nyilvánosság elé hozni; én ezen ismert tényre támaszkodva, bár vagyok a tekintetes szerkesztőjezt arra kéni, sziveskedjék közleménynek beces lapjában helyet adni. A magyar czukoripar részvételirányásás szerencsi főnöknek üzletvezetőségére 1899-ben azzal lehet meg termelői, hogy az üzem befejezése után — minden előleges alkú nélkül — kat. holdenként 4 korona prémium utalványozott ki nekik, azzal a megkötéssel, hogy mivel a befektetett tőkékjék 6%-nál többet jövedelmezett, a fölös haszonból a termelőket is részesíteni kívánják, ezt a prémiumot hasonló körülmények között jövlebe a kiállításba helyezték és imc. ma már folyósították. A fogadják ilyen köszönetünket, felszérn nem szert az ilyen előleges hivata hanem nagypárát általánosan kedvelté tenni, mert jól esik azt tudni, hogy a termelő, — aki végre mégis alapföltele minden iparnak és egyuttal fogasztója az ipari terményeknek, — a jó konjunktúra hatásán annyiban szertelen élvezi, hogy az OMGE.-t megválasztja, az ő repának jó czukortartalma avagy a magas cukorárak által behozott jövedelem főlegelőből ő is megkapja a maga részét. Szolgáljon követendő példát hazánk egyeb nagypárának és bizonyára lefog tűnni a napirendről az agráriusok és merkantillista áldástalan torzalkodása.

Kárptólás a hadgyakorlatok kárálért. A kormány régebbi elhatározásához képest rendezte a katonai hadgyakorlatok által okozott károk megtérítésének ügyét s erre nézve szabályzatot alkotott. A miniszter megközlömböztetést tesz egyrészt a katonai csapatok által gyűjtött kárról okozott károk, másrészt az egyes katonai személyek által gyűjtölközökn károk okozott károk között. Az 1895. évi XXXIX. t. c. sz. uyanis előírja, hogy a katonai igazgatás a magánosok tulajdonában lévő fölterületeket gyakorlatok megtartására szabadon használhatja és ezt sem a tulajdonos, sem pedig a polgári hatóság nem korlátozhatja. Jövére azonban az ilyen gyakorlatok megtartása felől a hely és az idő megjelölése mellett az illetékes kerületi előljárással előzetesen lesz

VEGYESEK.

Mel számuak tartalma:

Oldal	
Az OMGE. közleményei.	1196
Mezőgazdasági igaz.	1196
Állattenyésztés.	
Temes vármegye szarvasmarha tenyészése.	1197
Gazdasági gépészet.	
A háziügy hasznosítása.	1187
Állategészségügy.	
A sertésvész elleni védekezésokról.	1198
Gazdasági vegytan.	
Denaúralt és használat.	1200
Levegőkorcsy.	1200
Vegyesek.	1201
Kereskedelem, közle.	1204

A magyar kir. földtani intézet muszoma a közönségnek díjazással nyújtja ill minden vasnap és esteutótkor, délután 10—12-ig.

Más napokon, hétfő és péntek kivételével, délután 10—12-ig, egy korona személyenkénti beletépi díj kétféle után ténkinthető meg.

A m. kir. mezőgazdasági muszom gyűjteménye a VII. ker., Kerepesi út 72. szám alatti helyben megtekinthető a hétfői és az ünnepek között napok kivételével:

szombatk. d. e. 9 órától d. n. 1 óráig.
Hétfői és az ünnepek között napokon a muszom zárvan van.

Mauthner-ödö

ajánl:

legjutányosabb áron:

**valódi bajor tarló-
répamagot
bíborherét
szősös búkkönyt**

BUDAPESTEN, VII., Rottenbiller- u. 33. VI., Andrássy-út 23. sz.

vesz:

**ősi búkkönyt
ősi borsót
káposztarepczét
bíborherét
szősös búkkönyt
ősi búkkönyt**

minták beküldése és az ár közlése mellett a legmagasabb napi áron mindenféle gazdasági magot,

Jelenleg főképen:

**bíborherét
szősös búkkönyt
ősi búkkönyt**

**ősi borsót
káposztarepczét
távaszi repczt
kőlest stb.**

értesítendő. Az előjáráság kötelessége azután gondoskodni arról, hogy az érdekeltek tulajdonosai a gyakorlat megtartása felől értesüljenek és hogy a területek őrzésével megbízott erdő- és mezőrék a gyakorlat tartama alatt őrhelyeiken tartózkodjanak. A léte ilyen esetekben kiköszönő becésként illetve följegyzések alapján térítik meg. Ha azonban sem a tulajdonos, sem az erdőrés és mezőrés jelen nem volna, a gyakorlat közben netán okozott károkról az illető katonai csapatparancsnok értesíti az előjárásodat.

A székyei kérdés. Hegedűs Sándor miniszter Erdélyi utján, másnéven pedig Csik megye vezető köreinek, Mikó Bálint főispánnak és Páris Frigyesnek mozgalma újból időszzerűvé tette a székyei kérdést, melylyel az ottani lapok csaknem kivétel nélkül foglalkoznak. Itt-ott érdekes vallomásokra bukkantunk. Így a Székyei Nemzet utolsó számában elmondja, hogy a bajnak egy főosa a birtokok szeretlen fölparázása: a székyei, nehogy megcsalódjék, úbbnyire minden osztály alá eső darabot annyi részre bont, a hány osztozó fél van. Mikor aztán hosszban oly keskeny szalagokra hasogatta a földet, hogy két ténenél és ekéjevel nem tud rajta megfordulni, akkor keresztül fogja a darabotál. S csak utóbbi időben, miután már a darabotál csaknem lehetetlen kezdőbűti a darabozás szorinál osztálykiegénylítés sorházás alapján. A földbirtokok elaprózása 1848-on innen különösen fokozódott az által, hogy az örökösödési jog a leánygyermekre is kiterjesztetett és a szabad adás-vézés minden körzati ledöntettek. Mig a birtokeladásnál az atyának előlvoja volt a vétele, addig a mai szétdarabozás kétségkívül károsava volt. De ma már a vételekbe megy!... Innét van a Székyei földön sűrűn látható 4-5 holdos birtokokra. Ilyen viszonyoknál szemben okvetlenül előtérbe kell lépnie a telepitési anketén is fölmerült azon eszmének, hogy a kisbirtokok túlságos elaprózását törvényhozási útton megakadályozni az elaprózás minimumának meghatározásával. Ez nemcsak a közgazdasági károsadás szempontjából fog üdvös hatású gyakorolni a székyéség körében, hanem a megelérítés minimumának biztosításával a székyénpip kívándorlásának is gátot vehet s ezáltal nemzeti szempontból is üdvös eredményekre nyújt kilátást.

Katonai szállítások. A m. kir. honvédsapatak részére 1900. évi október hó 1-től 1901. évi szeptember 30-ig terjedőleg szűkségű és ajánlati útton fedeztetet nyero gazdasági termékek beszerzéséről újjában a következő kimutatást tettük:

Katonai ártvevő állomások

Termékek	Katonai ártvevő állomások													
	Kassa	Eger	Ugvá	Nagyvá	M. Kéz	Eger	S. A. Ujvá	Munkács	Ugvá	S. Mánd	M. Anna	S. Szeged	N. M. Kéz	
Zab	q.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	120
Szén	q.	—	86	73	2289	196	98	110	257	73	269	98	98	98
Alomszalma	q.	—	53	45	1413	121	60	88	158	45	186	60	60	60
Ágyszalma	q.	—	75	72	80	90	75	144	60	93	60	60	60	60
Tűzfű	kbm.	1710	100	45	162	266	192	182	501	199	321	195	205	205

Szállítási módokat, bánatpénz és az összes feltételre nézve részletes felvilágosítást nyújt a m. kir. kassai III. honvédkerületi parancsnokság.

Erdélyrészi tenyészállítási és tenyészállatvásárolás. Az Erdélyi Gazdasági Egyet állattenyésztési és állatkiállítás szaktosztálya Kolozsvárt, 1900. aug. hó 31. szept. 1., 2. és 3-án, a sétatéren, a m. kir. földművelésügyi miniszter erkölcsi és anyagi támogatása mellett használati lóvásárral, díjazással és gazdasági gép, szerszám és kellékek bemutatásával összekötött kiállítás rendez. Az állatkiállítás beosztása I. osztály: Lovak. Méneses lovak, gazdasági lovak, hátságyvörös hámoskancák. II. osztály: Tenyészvarras-

marha. Erdélyi magyar fajták, erdélyi hegyi barna, riska fajták. III. osztály: Bivaly. Bikák, tehének és üszök. IV. osztály: Juh. Ruczka és cigája. V. osztály: Baromfiak. VI. osztály. Külön pályázat kettős fogat díjazására. A kiállítás díjai a következők: I. osztály: Tenyészlo. A) Méneses lovak részére a díjak összege: 2000 korona. B) Gazdasági lovak részére a díjak összege: 1500 korona. II. osztály. Tenyészvarrasmarha. A) Erdélyi magyar fajták díjainak összege: 5000 korona. B) Erdélyi hegyi barna riska fajták díjazására: 200 korona. III. osztály. Bivaly. Díjak 500 korona értékig. IV. osztály. Juh. Díjak összege: 400 korona. V. osztály. Baromfi. Díjak 500 korona értékig (ebből galambok díjazásra 60 korona). VI. osztály. Külön pályázat. A tenyészkiállítás kapcsolatosan kettősfogat díjazás tartatik. Díjak összege: 600 korona. Bejelentések 1900 július 15-től, augusztus 15-ig bezárólagosan fogadhatnak. A fenti kiállítás kapcsolatosan és egy időben Kolozsvárt, a Lövde térben és kertjében gazdasági gépszerszám-, kellékek, termények és termékek bemutatás kiállítás lesz rendezve, hol mindenféle gazdasági gépek, ekek, vetőgépek, arató- és cseplőgépek, malomszerkezetek, tejgazdasági, baromitenyészési, méhészeti, selyemtermelési, szőzőszeti, borszázi, gyümölcsészeti és más gazdasági melléküzemelt gépek és felszerelések, eszközök, szerszámok, vetőmagok, műtrágyák, gazd. vegyszerek (robbanók kivételével), állatgyógyeszer, gabona, búvelyes és takarmánymagvak; mezőgazdasági termények; mezőgazdasági hávipari készítmények, mezőgazdasági érdeklő új találmányok vehetnek részt és oklevelekkel jutalmaztatnak. Helyt szűkségű előadás. A mezőgazdasági m. kir. menesuralom belső-mezőhegyesi kerületében 626 drb szűdszerűt a menésbirtok igazgatóságánál augusztus hó 10-én tartandó zárt ajánlati tárgyaláson eladásra kerül. Bővebbi részletek a ma közölt hirdetésben találhatók.

Tejkiállítás a Keletre. Tejmennyelmeinkben már eddig is kiemelkedő hívtetűt értnek el és különösen valkivitelünk napról-napra jelentékenyen emelkedik. A tejnek kivételével azonban mindaddig kísérlet nem történt és erre nézve akar a földművelési miniszter próbát tenni. A Balkán nagybol városába, főképp Konstantinápolyba óhajtaná a tejet exportálni,

munkáságot fejt ki a magyar szeszizlet terén és igen előnyös öszszekötötést tart fenn az öszszes hazai szeszgyárak, szabadraktárulajdonosok és szeszkereskedőkkel, augusztus hó 1-től kezdve Budapestben (VII. Akácfa-utca 54. sz.) egy szeszkereskedési és kévevitő iródat nyitott, mely főleg mezőgazdasági szeszgyári készletek 1/4 díj mellett való értékesítésé fog foglalkozni. Ajánljuk e mindenesetre nagy öszszeg pótló vállalkozást az érdekelte körök figyelmébe és fölkarolásába.

NYILTTÉR *)

Szuperfoszfátot,

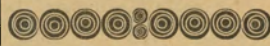
kénvas-kálit, kénvas-ammot, kovasavas-kálit, (dobánytrágyáásra)

kénport, (legfinomabb — 78% Chancel oldidum ellen)

rézgálicot, 98/99%, legelőszobban szállít a

"HUNGARIA"

MŰTRÁGYA, KÉNSAVT és YEGYI IPAR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPESTEN, V. KER. FÜRDŐ-UTCZA 8. SZÁM.

1899 évi forgalom: 26,480 bál

Felhívjuk a t. ö. gazdaközönség figyelmét

a budapesti gyapjú-újkészítőkre,

melyek ideig második sorozata f. év szeptember hó első felében tartatik meg.

Az aukcióra felkötött és Gyapjúárvérségi vállalat Budapest, Dunaparti térsélpályaudvar" címzett gyapjúkudmelyek a M. A. V. Öszszes vonalán tetemes díjkedvezményben, valamint ingyen raktározásban részesülnek.

Bejelentéseket elfogad és mindennemű felvilágosítással szolgál:

Gyapjúárvérségi vállalat

HELLER M. s TÁRSA,

BUDAPEST, V. Erzsébet-útr. 13.

*) A sz. rovat alatti közlésekért a szerkesztőség felelősséget nem vállal.

Gazdaságok, iparosok és malmok részére ajánlja a
DREZDAI MOTORVÁRAK Készít. Társas. (eredeti MÁLK) 1870
 a. g. o. o. l. a. k. n. a. k. g. á. r. b. e. n. z. i. n. l. e. t. e. m. - é. s. a. c. e. t. y. l. e. n. - m. o. t. o. r. o. k. a. i. t. - t. e. l. e. s. l. o. c. o. m. o. b. i. l. j. a. i. t.

Varázserő újítások Minden kiállításon és versenyen első díjjal és érmekkel kitüntetve.

szabadalmazott szerkezettel.

szabadalmazott szerkezettel.

Vezetékpriviség: Gellért Ignác és Társa, Budapest, V. Teréz-körtút 47. FŐKÖNYVELY BUDAPESTEN.

Földbirtokosok, gazdák és raktár-vállalatok stb. figyelmébe.

Austria-Magyarországon általam bevezetett mindenki által hasznosnak elismert

ponyva-kölcsönző intézetem

ajánl igen csekély kölcsönj mellett 90 □ mtr. és 48 □ mtr. nagyságú teilitet

kazal ponyvákat,

vasúti waggonok és más mezai termékek betakarításra szolgáló ponyvákat, továbbá 12 □ mtr. nagyságú, behordható alkalmas szekérponyvákat, miáltal saját ponyvának beszerzése megtakarítatik. Ügyvendtén

zsákok is kölcsönöztetnek

igen olcsó árak és előnyös feltételek mellett. Ugyanitt legelőszobában szerelők be új és használt

telített ponyvák,

valamint **szekérponyvák** 7 korona és 9 korona, továbbá új és használt **zsákok**

minden nemben, gabona, faszén, liszt és korpás zsákok stb. Minden 50%-kal olcsóbb mint bárhol. Ócska zsák és ponyva minden mennyiségben a legmagasabb áron megvételik.

NAGEL ADOLF

Budapest, V. Arany-János-utca 12.

Sturgény-utca: Nagel Adolf, Budapest.

Superfoszfátok

legelőszobák javított és ártalmi és

foszforvasas trágyaszor minden talajra.

Gyors hatásért kezesség, legmagyobb eredmény.

Nélkülözhetetlen az őszi vetéseknél,

semmi más foszforvasaknak nem pótolható.

Ajánlok továbbá.

Csontlisztet, Chilisátrómot, Kénvasavas ammoniakot, kálicsét, kaimitot, különleges műtrágyákat kapás és kalászos növények alá, ezenonani szab. superfoszfát-gyepszet

heresek trágyájául és az istállótárgya konzerválására;

takarmánymeszet stb.

bárhoa versenyképes áron szállít a legszigorubb

tartalom-szavatolás mellett

Kész- és műtrágyagyár **A. SCHRAM** Ludenb.-Thomassau és Liesek Restok m.

Központi iroda: **Prága**, Holnrichsgasse 27.

Importált eredeti

angol kosok

kaptható:

PICK OSWALD-nál

BUDAPEST,

VIII., Külső-Kerepesi-ut. 1. sz.

Vetőbuza.

A számtalan hozzám érkezett megrendelések személyes elintézésére képtelen lévén, ez uton tudatom, hogy **vetőbuzám** kizárólagos eladásával: „Steiner Albert Sopron”-i céget bízom meg, honnét kívánatra kalász- és mag-minták is küldetnek.

Sárga, szakálos és barna tar-buzáin

— úgy mint 8 év óta — az idén is teljesen rozsdamenteseknek, a dülésnek és ködnek ellenállóképeseknek és igen koránérőknek bizonyultak és az ország minden részében az illető hazai fajtazt holdanként 400—500 kgm. termésöbbllettel fejtülmultak.

100 kgr. la. vetőmag ára 24 korona a vevő zsákjaiban olomzárómmal ellátva Berzence állomásra szállítva. 1000 kgrmnál kevesebb nem adatik el.

Dr. Steiner Leó

Pta.-Perdócz u. p. Somogy-Berzence.

KAINIT

nagyan és kicsinyben.

Megrendelhető az Országos Magyar Gazdasági Egyesület utikári hivatalánál (Budapest Köztelek).

Árak:

nagyan waggon-rakományonként ab Leopoldshall-Staussfurt, ömlesztett állapotban 106 frt, zsákban szállítva 130 frt. A vasuti szállítási költség a különböző távolságú rendeltetési állomások szerint 130—140 frt között váltakozik.

Kicsinyben mm.-ként zsákkal együtt budapesti raktárunkból egyesületi tagok részére 2 frt 80 kr., nem tagoknak 3 frt.

A megrendeléssel egyidejűleg a kaimit árát egyesületünk pénztárhoz beküldeni kerítik, a szállítási költségek a küldemény ár-velőnléi fizetendőek.

Eladó szlavoniai birtok.

Eszéktől 17 kilométernyire, a djákovári uton az Igali-féle branyevinaí egy tagbelli birtok, mely 387 kat. holdnyi, két majorja a szükséges gazdasági épületekkel el van látva, eladatik. Bővebb felvilágosítással szolgál

1007

Igali Svetozár Barba, (Baranya-megye).

Gladó ökörtinó.

Méltóságos báró *Bornemisza Elemér ur gerend-keresztúri gazdaságában eladó*

**45 drb 1¹/₂ éves, 55 drb 2¹/₂ éves
elsőrendű erdélyi ökörtinó.**

Közelebbi felvilágosítással szivesen szolgál

Neményi József intéző

Hadrév, u. p. Gerend, Erdély.

1254

Haszonbérlet.

A beszercebányai püspöki uradalom tulajdonát képező *garamszentkereszti, kufeszi és chlonoki majorsági birtokok 6 esetleg 12 évre*

haszonbérbe adatnak.

Ezen összesen 3182 kat. holdnyi kiterjedésű birtok akár egészben, akár részben bérbe vehető, s az erre vonatkozó zárt érzésbeli ajánlatok, melyekhez a megajánlt évi haszonbérrel egyenlő összegű bánatpénz készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirokban letendő

f. évi augusztus 25-ik napjának déli 12 órájáig

a püspöki uradalom garamszentkereszti pénztáránál letendő.

Az eddigi szerződésnek feltételei ugyanott megtekinthetők.

Minden ajánlattevőről feltételeztetik, hogy a most említett feltételeket ismeri s azoknak — az évi haszonbérre vonatkozó rendelkezéseknek kivételével — magát aláveti.

Elkészt s utólag beadott ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

A haszonbérbeadó püspöki uradalom nincs kötvé ahhoz, hogy a legkedvezőbb ajánlatot elfogadja, hanem a beadott ajánlatok között teljesen szabadon választhat, sőt valamennyi ajánlatot is visszaautasíthatja.

Az el nem fogadott ajánlatokhoz csatolt bánatpénzek az ajánlatnak el nem fogadásáról szóló értesítésnek kézhezvételétől számított öt nap alatt az átvételi elismervénynek visszaszolgáltatása mellett az uradalmi pénztárnál átveendő, ellenkezőleg azok az illető késedelmes ajánlattevőnek veszélyére s költségére a beszercebányai kir. közjegyzőnél fognak letétbe helyeztetni.

Dr. Tilless Béla

uradalmi ügyész.

1253

63448/V. sz.

Hirdetmény.

A mezőhegyesi magyar királyi állami ménésbirtok 1900/1901. évi

9600 méterm.	finom busakorpából
7200 "	ssáritott moslékból
4200 "	olajjagócsából
300 "	fehér babból álló

termény-szükségeiteinek biztosítása végett

f. é. augusztus hó 10-én d. e. 12 órakor

a ménésbirtok igazgatóságánál zárt írásbeli ajánlatok után, nyilvános ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

Az egy koronás bélyeggel ellátandó ajánlatok a fent említett határidőig a ménésbirtok igazgatóságánál Mezőhegyesen (posta-, táviró-, telefon- és vasutállomás) nyújtandók be.

A részletes szállítási feltételek a m. kir. gazdasági főigazgatónál (Budapest, földmivvelésügyi miniszterium II. emelet 72. ajtó) s a mezőhegyesi m. kir. állami ménésbirtok igazgatóságánál tudhatók meg.

Budapestben, 1900. évi július hó 26-án.

M. kir. földmivvelésügyi miniszter.

1252

63447/II/2. sz.

Hizott süldő sertések eladása.

A mezőhegyesi m. kir. állami ménésbirtok belső mezőhegyesi kerületében elhelyezett

626 drb hizott süldő sertés

folyó évi augusztus hó 10-én

a ménésbirtok igazgatóságánál tartandó zárt írásbeli ajánlati versenytárgyalás után el fog adatni.

Ajánlatok a ménésbirtok igazgatóságánál Mezőhegyesen nyújtandók be.

A részletes eladási feltételek megtudhatók a m. kir. gazdasági főigazgatónál (Budapest, földmivvelésügyi miniszterium II. em. 80. sz. a.) és a mezőhegyesi m. kir. állami ménésbirtok igazgatóságánál.

Budapest, 1900. július hó.

Földmivvelésügyi Miniszter.

1251

ALAKULT 1856.

KÜHN E.

a nyári időnyre ajánlja elismert szerkezeti, és kivitelű eredeti amerikai

„Osborne“-féle fűkaszaló gépeit szénaforgatóit marokrákó és kéveköző

aratógépeit,

melyek hazai földön is ismételve legelső díjakkal kitüntettek.

Saját készítményű **szénagerővel** legjobb körisfából. Egy és többosros **kapálógépek** (Columbia cultivátor 66 korona).

Irgányos és motoros cséplőgépek rovatk. Konyhatorok. Részletes árjegyzékek rendelkezésre állanak.

gazdasági gépgyára MOSONBAN.

Főraktár:

Budapest, VI., Váci-körút 57a.

STAHEL & LENNER TRIEURGYÁR.

Budapest, V. ker., Hatona József-utca 8.

Ajánljuk trieurjainket minden gabona-tisztításra és kím. iverelőmenny beküldése mellett speciális trieur készítenk.

Lekezdők-trieurképeni gyorsan és olcsón újjal felcserélünk. Kivánatra képes árjegyzékkel szolgálni bérmentve. Jutalék mellett szándék elárulások alkalmazzunk.

A Marienfeldi mőtor- és locomobilygár

vezérképviselelje

Ad. Hochegger,

BECS. VIII/2. Josefstädterstrasse 64.

Petroleum-, Benzín-, Spiritusz- és Gáz-mőtorok és lokomobilok.

Itt- és rohadási vesztly kizárva! Anonim mutatkozást! Legjobb és legolcsóbb erőgépek! Alkalmos gazdasági célokra! Teltők cséplőgátlurák Hofherr és Schranzól! Legmesszebb menő szarvasosság! Kedvező üzleti módok! 1087

Lapunk kiadóhivatalában megrendelhető: **A sertés javítása és hizlalása** — **gardák és hizlalók használatára.** — Irta K. Ruffy Pál. Ára portóméless külföldel I forint 10 krajczár.

Miért vannak még emberek, akik a Katriereier-féle Knapp márkájú kávé megvásárlásánál, hogy mily nagy előnyökkel bír a Katriereier kávé, a mely a kávéfolyó egy kivonata által a bakkávé ízét és aromáját nyújt.

Ő azáltal felmulhatatlan módon magában egyesíti a hóni malátakészítmény ártelességét a bakkávé kellemes ízével. A Katriereier Knapp márkájú kávé nagyobb részt mint pótkávé szolgál a bakkávéhoz, azonban tisztán élvezésre is kitűnően alkalmas. Mindezt kapható, de nyitva soha sem lesz árszivá, a csakis az ismert eredeti csomagolásban valódi, a melyek Knapp pátor akciókötő viselik és a nevet: —Kaffé-einor.

GANZ és TÁRSA

vasúti és gépgyár r.-társ. Budapestens.

Petroleummal és adómentes benzinnel hajtott motorok gazdaság céljaira

(BÁNKI és OSZKA szék. rendszere).

Mechwart-féle gőzekék és petroleumekék.

Hengerszékék, kőjáratok és teljes malomberendezések.

Turbínák. — Villamos világítást és erőátvitelt berendezések.

Részletes árjegyzékeinket kívánatra megküldjük.

HOTER F. J. R. Kötter-féle Absorbinol 10 palack 1 forint 6.—, 10 palack 3 forint 350. Kötter-féle Agriil Kötter-féle Agriil Kötter-féle Agriil Kötter-féle Agriil	HOTER-FÉLE TRANDING-FLOD 1 palack 1 forint 20 kr. As istalat és tenekel a magas írgy korig Alakított és hirtelen a után a legpompább száradalmakra és vastagságra képesek. A bel- ső részük a megegyező mélyre áthatolnak a kalmasság.	HOTER I. SZ. M. SZ. HUNGÁRIA 1 kő 1 forint 20 kr. Legjobb átrendi szer a disznák étvágyát 1 kő 1 forint 20 kr. Lovaknál mindenesem kóklik és gulyás- félék, megegyezőhöz a meggyezőhöz olcsó balmasság.
--	---	--

SZIVATTYUK ÉS MÉRLEGEK,

legjobb javított rendszerű fűrészes, szűrészes és hímérlegek fából és vasból, kereskedelmi, közlekedési, ipari, mezőgazdasági és ipari erőkörök. Emberről, gépekről, mezőgazdasági használatra, barmtenyésztésre, Commandit-társasági szivattyú és mérleggyártásra.

W. GARVENS, Wien,

1. Wallisgasse 14. sz. Schwarzenbergstrasse 6.

Első magyar

gyapjúmosó és bizományi részvénytársaság

Budapest, V., Kárpát-utca 9.

Vasutállomás: **Budapest—Lipótváros.**

Gyárilag mosott
BÁNYAI
GYAPJÚ

előnyös áron értékesíthető; ajánljuk tehát a bányóknak gyapját tekintet nélkül a mennyiségre

zsiros (szennyes) állapotban lenyírtni és **gyapjúmosó állapontba** küldeni.

Csomagoló zsákok kölcsönkép díjmentesen rendelkezésre bocsátunk.

Az igazgatóság.

Magy. kir. államvasutak.
85700. szám. C. I.

Hirdetmény.

Sóstó megálló rakodóhelynek nyilvános kocsiarkományú teheráru forgalmára való megnyitása.

A nyíregyháza-csapi vonalon Nyíregyháza és Kecsede állomások között fekvő Sóstó kiterő megálló rakodóhelyre átalakítván, mint ilyen legközelebb a nyilvános kocsiarkományú teheráruforgalmára a következő korlátozásokkal fog megnyitni.

Ezen megálló rakodóhelyről vagy oda gyors- és darabárú, élő állatok és oly kültermények, melyeknek be vagy lerakásához külön berendezések vagy segédeszközök igényeltek, nem szállíthatók a fentiek értelmében szállítható kocsiarkományú teherárú be és kirakására nézve pedig a helyi áruújszámbaunk (II. rész III. fejezete B) százasának 7/b pontjában (21 oldal) foglalt határozások mérvadóak.

A Sóstón kezelendő árú berakásához szükséges kocsi 24 órával előbb irakéssal rendelendő meg, mely megrendelés, valamint az árú szabványos feladása és kiváltása a szállítási irányhoz képest Nyíregyháza, illetve Kecsede állomáson eszközendő.

Sóstó megálló rakodóhely vonalainkon érvényes kilométer mutatók és helyi áruújszámba (II. rész) már jól lévén véve, ennekövé az onnan továbbítandó vagy átarendelt kocsiarkományú teherárú után a szállítási díj kiszámítása vonalainkat illetőleg oly viszonylatokban, melyekre nézve állomási díjszabások léteznek, ezek alapján, minden egyéb helyi viszonylatban pedig a díjszámítási táblázatok alapján eszközöztetik.

Budapestben, 1900. július 10-án.

Az igazgatóság.

(Ütányomás nem díjaztatik.)

Sertéslenyésztek figyelmebe.
A 13652. szám alatti szabadalm.
SOMOGYI GÉZA-féle
állatok emésztését elősegítő por
mindenféle
sertésbetegségek
ellen
sikeres hatással bír.

A 13652. sz. magy. kir. szabadalmi okiratnak kivonata.

Jelen találmány tárgya egy eljárás, a lá táppor előállításra, melyet állatok, különösen sertések egy folyékony, mint szilárd táplálékba belekeverve, annak emésztéselősegítő megkönyölti.

Mi a tapasztalatok bizonyították, ezen tápporral ellátott táplálék az állat szervezeteire igen jótékony hat, a mennyiben annak ellenálló képességét betegségek ellen már aránylag rövid használat után nagy mértékben növeli.

Figyelemztetés.

A por, melyet az állat egyáltalán bevesz a sertés, a gyomrából megemésztés után a vékonybélbe kerül a bel szövetek emésztésének alkalmas táplálék a bel szövetek edény (bolyha) által felszívódnak a vérbe és megemésztés után a vérbe vándorolnak és származékai véredény által szétterjednek a test minden részébe; innen van tehát az, hogy a por tartalmá szerinti betegség hat, mert ha találmányom rendszeresen használva lesz, sikeres eredményre jár és bármely állatnál alkalmazható.

Használati utasítás.

Ha az állat nem eszik és nem emészt, hetenként 2-3-zer 3 dek 1 1/2 evőkanállal adandó naponta.

Ha az állat gyöngyösködik, az első két nap 5 dek 2 1/2 evőkanállal naponta. Azonban, ha betegsége megy át, két napon át 8 dek 4 evőkanállal etetendő. A por kevés hig étellel keverendő.

Elismert leveleka legnagyobb uradalmakból vannak.

Kapható mindenütt.

1/4 kg. doboz 90 fillér (45 kr.), 1/2 kg. doboz 1 korona 80 fillér (90 kr.)
341 Készítő **SOMOGYI GÉZA, Arad.**

Knuth Károly

mérnök és gyáros.

GYÁR ÉS IRODA:

BUDAPEST,

VII. ker., Gáray-utca 6-8. szám.

Elvált: Körpenit, víz-, ég- és gőzfűtések, gép-szer- és vízvezetékek, osztorozások, szellőztetések, olaszok, szivattyúk, vízszennyvíz emelőgépek stb., nemkülönben kőszén-, olaj- és szénvándorló nyert gépek érzékenyítő cselző készülékek létesítései, városok, indóházak, nagyobb épületek és gyárak számára.

Török, költészetek, jövendő állományok gyors készítése.

Legjobb minőségű hágyag-olvak rakítárai.

Lapunk bekötési táblája

1 frt 36 kr-ért (portómentesen)
kapható kiadóhivatalunkban.

Gazdasági Bizemekben, uradalmakban, telgzadáságokban, szeszgyárakban stb. kiűnően bevált

évek óta

Porocellán-Email-Festékek (Pef)

mint elegans fal és mennyezet mázala, melyen penész és gombaképződés lehetetlen. Mindenkor mosható, kemény, porlezálszerű felület nyúl, mely fejt és vakvezetési helyiségek, gróházak, konyhák, fürdőszobák, folyosók, istállók, klozetek stb. részére felette czélszerű.

Bessemer-festékek (védjegy álló)

mint feltétlenül megbízható rozsdavédő szer mindennemű vaszerkezethez, vas és hullám bódítékok, tartók, kerítések, rácsok, gépek stb. részére. — Mint fémáztató is különösen czél szer. Tartóba, szapporba és a különféle behatásoknak sokkal jobban ellenáll, mint minium és olajfesték.

Kémertő ajánlattal és prospectussal szívesen szolgálnak az egyedüli gyárosok

Lutz Ede és Társa, Pozsony.

Haszonbérbeadási hirdetemény.

Békés varmegyében Szeghalom területén fekvő, mintegy 1700 hold (holdját 1200 □-ölel számítva) tényleg tagosított birtok haláleset miatt **haszonbérbe azonnal kiadó.**

A birtok lakással és gazdasági épületekkel el van látva, a bérlet a fundus instructus is értékében átvetheti. Biztosíték teendő.

További feltételeket és felvilágosításokat megadja
Mészáros János közgým,
Szeghalom, Békésmegye, 1234

1870/900. szám.

Magy. kir. Államvasutak

Hirdetemény.

A gőzhajók szaporított járatának új menetérendje a fűme-ancona és a fűme-velencei vonalon.

Felró évi március 15-től kezdve a gőzhajók egész éven át hetenkint kötszer közlekednek, esaklakosabban a Budapest-Fűmő közt forgalomban levő gyorsvonatokkal, melyek az utasokat a hajók kikötőhelyéig, illetve onnan továbbiják. A fűme-velencei vonalon az egész éven át fenntartott két járatnak kivül — az építés alatt levő új termes gőzhajó elkészültek — nappal történő utazással egy heti harmadik járat fog a nyári hónapok tartama alatt berendezetni, melynek menetérendjét utolagosan kihirdetjük.

A fűme-anconai vonalon már március 15-től kezdve egyik járat nappal, a másik járat pedig éjjel körtnek, s mindkét járatnak esaklakosza van a Rómába, Nápolyba, Bariha, Brindisiba Bolognaha induló, illetve az onnan érkező vonatokhoz. A vonat Anconában a hajó kikötő helyéig, illetve kikötő helyéig közlekedik.

- A gőzhajók menetérendje I. Fűme-Ancona közt:
- a) Nappali utazás: Fűméből ind. minden hétfőn reggel 7 ó-koz
Anconából „ „ szerdán 7 „
b) Éjjeli utazás: Fűméből „ „ csütörtök este 8 „
Anconából „ „ szombaton „ 8:30 „

II. Fűme-Velence közt:

- Fűméből indulás minden kedden és szombaton este 8 ó-koz
Velenceből „ „ hétfőn és csütörtökön „ 7:30 „

(A nappal történő utazással berendezett har. adik járatnak kezdete és menetérendje utólag kihirdetjük.)

Menetjék:

A gyorsvonatok használatára jogosító menetjegyek árai a hajótkelési díjjal együtt:

- a) Budapestről Fűmáig át Velencebe vagy Anconába vagy viszont:
gyorsvonaton I. oszt. és a gőzhajón I. oszt. K. 34.—
„ „ II. „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ 28.—
b) A gőzhajókon Fűméből Velencebe vagy Anconába vagy viszont:
diagram, hálóképpel együtt K. 16.—
I. oszt. „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ 15.—
III. „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ 8.—
(felüléset)

A gyorsvonatok használatára jogosító g. kisértélen menetjegyek árai a hajótkelési díjjal együtt:

	I. oszt.	II. oszt.	III. oszt.
Budapestről Rómába v. viszont 76 fr. 00 em 55 fr. 00 em			
„ Nápolyba „ 104 „ 46 „ 75 „ 55 „			
„ Florencebe „ 70 „ 30 „ 55 „ 45 „			
„ Genovaha „ 92 „ 50 „ 67 „ 35 „			
„ Brindisiba „ 71 „ 30 „ 55 „ 35 „			
„ Turinba „ 82 „ 25 „ 67 „ 10 „			
„ Nizsiba „ 117 „ 30 „ 84 „ 49 „			
„ Marselleiba „ 143 „ 35 „ 101 „ 35 „			
„ Genova „ 132 „ 15 „ 94 „ 35 „			

Továbbá kaphatók ezen utirányon át Olaszországba szóló kombinálható mérsekelt körutazási jegyek is. Menetjegyeket kiadnak és közlelbi felvilágosítással szolgálnak a magy. kir. Államvasutak állomásai, valamint a városi menetjegy iradási és jegykiadóhelyei és a Cook Tamás és Fia cég összes utasait iróddi.

A magy. kir. Államvasutak igazgatósága.

Eladó sertések.

A báró **Stummer Sándor-féle jószágigazgató-ságnál Nagy-Bodokon** (u. p. Nyitra Ludány) kapható körülbelül 80 darab, 6—8 hónapos páronkint 100 kg. átlagos súlyu

nagy Yorkshire-fajtájú herélt sertések és tenyész kocza

ugyanabból a fajból.

Szíves megkeresések a fenti jószágigazgatósághoz intézendők.

1213

Magyar királyi Államvasutak.

Hirdetemény.

Igazgatóság

Rajna—westfall—osztrák—magyar vasuti kötelek.

(Az V. pótlék életbe léptetése a II. rész I. fűzethez. (Köszös fűzet.)

A fenti kötelekben 1896. évi január hó 1-től érvényes II. fűzethez f. 6. július

hó 1-én az V. pótlék légo detho.

Ezen pótlék az egyéb különleges határozományok megváltoztatását és kiegészítését, állomások felvételét a kilométermutatóba, valamint egyéb helyesbítéseket tartalmaz.

Ezen pótlék a részes vasutaknál 13 fillértér megszereshető.

Budapest, 1900. július 19-án.

A magy. kir. Államvasutak, a részes vasutak nevében is.

HIRDETÉSEK

felvételnek a kiadóhivatalba
BUDAPEST,
GALL-UT 22-23-24.

Bérlet.

Gróf Zay Miklós ur toplováczai gazdasága, Sziszek mellett, Zágrábmegyében, mely a vasúthoz közel, a Száva mentén fekszik s mely mintegy

**1500 hold szántóföld,
1000 „ rét és
8000 „ legelőböl**

áll. f. é. október hó 1-től fogva bérbe adó. Bővebb felvilágosítással szívesen szolgál

Gr. Zay Miklós számtartói hivatala
Zay-Ugrócezon, Trencsém. 1218

Vészen átment másfél éves

tenyészanyagok

kaphatók

Kornstein és társai-nél

Nagy-Szalonta, (Pata-pusztá).

619

Haszonbéri hirdetemény.

Gróf Berchtold Lipót 5 Meltósága Sopronmegyében cseprengi járásban fekvő peresznyei uradalomhoz tartozó **HÁROM GAZDASÁG** mindösszesen

1185 kat. hold szántóföld

jövő évi szeptember hó 1-től egymásután következő

12 évre haszonbérbe adatik.

Bővebb felvilágosítást ad

Gróf Berchtold Lipót uradalmi intézősége
Peresznye, Sopronmegye. 1107

Szőlőtermésünket augusztus hóban legjobban fenyegeti a lisztharmat (Oidium)

Tessék tehát ellene védekezni!

A lisztharmat **egyetlen feltétlenül biztos**, tartós hatásu, olcsó és a borra kártékony hatásméltküli ellenszere

 a dr. Aschenbrandt-féle **RÉZKÉNPOR.**

Ezen por finoman a fürtökre fujtatva, nemcsak *mentesíti a szőlőt az oidium megtámadásától*, hanem *a már megtámadott bogyókat is* (a repedtek kivételével) *meggyógyítja, a baj tovább terjedését azonnal beállnteti, perzseléseket pedig mint a közsónséges kénpor nem okos.*

A **réz-kénpor**, a mellett ugy a fürtök, mint a vessző érését *lényegesen előmosdtja*, s így az arra fordított költség még az esetben is megtérül, ha a lisztharmat a szőlőt amugy is elkerülte volna.

Ez ellen pedig egy szőlőtulajdonos sincs biztosítva, mert *nemcsak a homoki, de a hegyi szőlőkben is fellépett már orsságsszerte a lisztharmat.*

Előssük meg a bajt, porossuk be haladéktalanul szőleinket!

A rézkénpor megrendelhető:

a „BORÁSZATI LAPOK“ kiadóhivatalában BUDAPEST, (Üllői-út 25.)

valamint

a Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél, Budapest, V., Alkotmány-u. 31.

és a vidéki megbizottaknál.

A rézkénpor ára:

5	kgos	zsákokban	à	kg.	.....	56	fillér.
10	..	..	à	..	.....	56	..
50	..	..	à	..	.....	52	..

Kellő **készletről** gondoskodtunk s így a por bármely mennyiségben **azonnal** szállítható.

GŐZEKÉKET, GŐZ-UTIHENGEREKET

GŐZ-UTIMOZDONYOKAT

a legköltségtesebb szerkezettel és legolcsóbb árák mellett szállít

JOHN FOWLER & Co.

Telefon 43—50. **BUDAPEST—KELENFÖLD** * vasútiállomás 1246-as.

Iroda, raktár, javítóműhely.

Közlekedés vasúton és villamos vasúton.

A „Deering“ aratógépek újabb győzelme!

Éz év július 25-én és 26-án Zurawian Galiciában tartott nemzetközi aratógép versenyen, a „Deering“ aratógép nyerte el a leg több érték számot 217-et, minek következtében a Walter a Wood-féle, Mc. Cormick-féle, Magyar Államvasutak Gépgyárának „Millénium“, Umrath és Társa „Handy“ aratógépekkel szemben, **ELSŐ HELYEN**, a Galiczi országos gazdasági egyesület első díjával ezüst érmével lett kitüntetve.

A „Deering“ Chicagói aratógépgyár kizárólagos képviselö

PROPPER SAMU

Budapest, V. ker., Váci-körút 52. sz.

Szegedi Zsákok.

Gabonaszákokat nyers és tisztítottan feltöltött ponyvákot, KÖTÉLNEMŰEKET, az elismert legjobb minőségben szállít a Magyar Vitorlavászon- és Kendergyár és Társa.

Központi megrendelő iroda:
Budapest, V., Nádor-utca 20. sz.

Kalmár Vilmos

Budapest,

VI. kerület, Teréz-körút 3. szám.

a csehországi Thomas-művek magyarországi vezér-képviselője ajánl:

Thomasfoszfátállítzat (Thomasással), ● ●
„Martellin“ dohánytrágyát, Kalnitot.

— A műtrágyák beltartalmáért szavatolok. —

Legújabb szerkezetű kitűnő trágyaszóró gépek a legolcsóbb áron. 40

— Pontos és lelkiismeretes kiszolgálás. —

Magyar királyi államvasutak.

Üzletvezetőség Kolozsvár.

Pályázati hirdetésny.

A m. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetősége a kocsár-m. vásárhelyi vonal M. Ludas állomása mellett 8 lakóház építésére alkalmas, esetleg 2-3 részlebről is állható, összesen mintegy 9000 □ önlény területet vásárolni óhajtván; arra ezennel pályázat hirdetést.

Megkivánjuk, hogy a vásárlandó telek lakóházak építésére alkalmas árúnak ki nem tett terület legyen és hogy az 12. m-ludas vasúti állomáshoz lehetőleg közel feleljen.

Az ajánlatok jogérvényes alakban helyezettben és lepecsételve „Ajánlat a m. kir. államvasutak által M. Ludason vásárlandó telekre 17847/9000. szhoz“ felirattal ellátva f. év augusztus hó 10-ik napja déli 12 órájáig titkárságunkhoz beérkezniök.

Az ajánlatban a megvételre felajánlott terület pontos fokvése, nagysága, az önkénti, vagy 1900 □ öllel számított földenkénti egységár, telekalkvíny tulajdonosának nevét az ajánlattevő neve és lakcíme pontosan kiűntetendő.

A m. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetősége fenttarja magának a jogot, hogy az ajánlatok között tekintet nélkül az árakra és feltételekre szabadon választasson.

Kolozsvár, 1900. július hó 20-án.

Az Üzletvezetőség.

(Ülányomlás nem díjaztatik.)

GÉPOLAJAT,

u. m. valódi tiszta olívaolajat, elsőrendű savtalanított rop-szalaját, sítb. díszolajait, szalómát és szalómáról levárolt sítb.

Fertőtlenítő szereket, u. m. karbolit, karbolin, cecolin, szilgécide sítb. ritgálicse karbolóolajot, korsórtott cecadist sítb.

— Mindenkor a legmagasabb napi áron, készpénzfizetés mellett vásárolok löherét, luozernát és egyéb magvakat és kerek min-tázt szives ajánlatokat. —

KRAMER LIPÓT,

Telefon.

A J Á N L O K:

Kocsikenőcsöt, Petroleumot, Zsákokat, takaró- és szekérponyvakot, kártyafestékeket, fedélleket,

MŰTRÁGYÁT

Olasz szaponárát tiszta vastag gyöke-rekkel örlve.

—

Sürgönczim: „CERES“ Budapest.

Arjegyeknél és részletes külön ajánlatokkal kívánata szolgálék.

Lucernát, löherét, fűmagvakat

minden czérra és minden egyéb gazdasági czikkre.

☞ Vetőmagot

a legújafonyabb áron és garantált jó minőségben.

BUDAPESTEN,

Kadadémia-utca 10. sz.

Telefon.